

זעומקו של מקרא

דברי עומק
בפרשת השבוע ובמועדים

תזריע-מצורע

ה'תשפ"ה

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

עניין זאת הסקה אֲשֶׁר תֹאכְלוּ. ואשר על כן, עדיין יש לשאול, שיפריד הכתוב בין שני עניינים אלו, ויסמך הכתוב פר' שמיני לפר' אחרי-מות, שהם מאותו העניין, ורק לאחר מכן יכתוב וזאת החיה ותורת הבהמה ויסמך לה תורת האדם בתזריע ומצורע.

אלא על כרחך אי אפשר להפריד את זאת הסקה אֲשֶׁר תֹאכְלוּ ממותם של בני אהרן, כאשר התבאר בלעומקו של מקרא בפרשת שמיני, ואשר על כן תהיינה הפרשיות סמוכות על דרך דביקות במקום ברוך הוא. שזאת החיה אשר תאכלו, היא מלשון חיים שאתם דביקים במקום, (רש"י שם), והיא הדרך הנרצית לדביקות במקום. וראוי להסמיכה למות שני בני אהרן לתקן שרשם במקום עליון שהקריבו אש זרה ולא היו לכאורה דביקים במקום בדרך הנרצית. או כאוה"ח הק' שמסרו עצמם למיתה מרב דביקותם במקום, ולכן ראוי להסמיכם אל וזאת החיה אשר תאכלו, מלשון חיים ודביקות במקום.

ואשר על כן מות שני בני אהרן בשמיני יגרור אחריו את זאת הסקה,

הקדמה לפרשיות תזריע-מצורע

בענין סמיכות הפרשיות שמיני תזריע-מצורע אחרי מות

לכאורה קשה, מדוע נכתבו פרשיות תזריע-מצורע בין שמיני לאחרי-מות. והרי שמיני ואחרי-מות ענין אחד להם, מות שני בני אהרן. והרי יש כאן כעין הפסק באמצע ענין.

כך לכאורה הוקשה לרש"י ולתרץ מביא מדרש רבה אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאִי, כְּשֶׁם שִׁצְיָתוֹ שֶׁל אָדָם אֶסֶר בְּהֶמָּה סִיָּה נְעוּף, כִּף תוֹרָתוֹ אֶסֶר בְּהֶמָּה סִיָּה נְעוּף,

הָדָא הוא דְּכָתִיב **זאת תורת הבהמה** [בסוף שמיני], וְאַחֵר כִּף אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ.

ובשימת לב, פרשת שמיני מחולקת כביכול לשני עניינים שונים. האחד מות שני בני אהרן, והעניין השני הוא

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

הלשון של היילוד שלא יוציא רע מפיו, ועבודת יום הכפורים באחרי מות היא תיקון לפגם הצרעת שעל ידי הוידיזם בעבודת יום הכפורים מתקנים את פגם הצרעת שבאה משום פגם הלשון.

או פֶּלֶךְ לדרך זו של סמיכות שמיני לשמיני, ושמיני לשמיני, ושמיני לשמיני. ופירושו על דרך הצח: הסמיך הכתוב את היום השמיני למילואים לזכרם השמיני ימול [תזריע], וזכרם השמיני ימול הסמיך לזכרם השמיני יקח שני כבשים וגו' [מצורע], וביום השמיני יקח נסמך ליום השמיני של המילואים, שבו ניתנה עבודת יום הכפורים [אחרי מות].

והם חמש הדרגות של שמיני, כנגד נר"ן-ח"י נפש רוח נשמה חיה-יחידה, שנפח הקב"ה באדם. והם:
ביום השמיני למילואים כנגד הנפש.

וביום השמיני ימול כנגד הרוח, וביום השמיני לטהרת המצורע כנגד הנשמה,

וזאת הסִּפָּה יגרור אחריו את זאת תִּזְרִיעַ הַבְּהֵמָה עד סוף שמיני, ותִּזְרִיעַ הַבְּהֵמָה תגרור אחריה את זאת תִּזְרִיעַ הַיִּלְדֵּת, ותִּזְרִיעַ הַיִּלְדֵּת תגרור אחריה את זאת תִּזְרִיעַ הַצִּרְעָה עד סוף תזריע מצורע, (יד,נז'), ורק אחרי כן תכתב פרשת אחרי-מות כחוזר על הראשונות לענין מות שני בני אהרן, ובה תתבאר עבודת יום הכפורים שהיא הדרגה הנעלית ביותר של דביקות במקום ב"ה.

או פֶּלֶךְ לדרך סמיכות הטהרות זו לזו. טהרה מטומאת המת [של שני בני אהרן שמתו] ביום השמיני, לטהרת חיה ועוף [המותרים לאכילה] וטהרתם לטהרת היולדת בפר' תזריע, וטהרת היולדת לטהרת הצרעת בפר' מצורע, וטהרת הצרעת לטהרת אהרן באחרי-מות ונסדרו לפי סדר הבריאה שתכלית הבריאה לטהר את האדם.

או פֶּלֶךְ לדרך התיקונים. שזאת החיה אשר תאכלו היא מלשון חיות, והיא תיקון לאש זרה שאין בה כדי ליתן חיות בעולמות, והיולדת היא תיקון למאכלות אסורים כנאמר לחזה בעצב תלדי בנים על אשר אכלה מן העץ האסור, והצרעת היא תיקון לפגם

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

פרשת תזריע

בְּכֹל-קֹדֶשׁ לֹא-תִגָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ
לֹא תֵבֹא עַד-מִלֵּאת יְמֵי טָהָרָה: (יב,
ד')

פירש רש"י לא תגע אזהרה לאוכל.
ומפרש השפתי חכמים שאין כאן
אזהרה לנוגע, כי טבול יום מותר
בנגיעה. לכן פירש"י אזהרה לאוכל.
ויש לשאול מדוע אם כן כתבה התורה
איסור אכילה בלשון נגיעה.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הרמז
יש לומר דליכא מילתא דלא רמיזא
באורייתא, שבה שכתבה התורה
איסור אכילה בלשון נגיעה רמזה
התורה למה שהוסיפה חוה מדעתה
(בראשית ג, ג') לא תאכלו ממנו ולא
תגעו בו, פן תמותון.

ופירש אה"ח הק' כי לרוב ההרחקה
אמרה כן: וז"ל: והוסיפה לומר ולא
תגעו בו הגם שלא נאמר בדברי ה',
חשבה כיון שהמניעה היא לצד שלא
תסתכן מעתה כל מה שתוסיף להרחיק
מבחינת המזיק כן ראוי לעשות. ואע"פ
שטבול יום מותר בנגיעה כנ"ל, מכל

וביום השמיני שבו ניתנה עבודת יום
הכפורים כנגד שתי דרגות עליונות
שבנשמה הנקראות חיה-יחידה.

ובהיות שמיני מספר מעל הטבע, לכך
ייעד הקב"ה את האדם למשול בטבעו
ומתוך כך ימשול בטבע העולם כולו.

ואשר על כן נסמכו זאת לזאת, וזאת
ל"ובזאת", להשלים את נר"ן לקומת
האדם השלימה של חיה יחידה.
פירוש: זאת החיה, לזאת תורת
המצורע, וזאת תורת המצורע לובזאת
יבוא אהרון אל הקדש.

וכאומרו: בזאת החיה-יחידה יבוא
אהרון אל הקדש. וישמש אהרון
כנוטריקון: מאדם הראשון עד הדור
האחרון.

^^^

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

מפני שהוא צר עין בזולתו. והתיקון לצרות העין היא על ידי ראייה קדושה. ראיית קדש של הכהן. ולכן תמצא כל אותן לשונות של ראייה בתיקון הצרעת. וְרָאָה הַכֹּהֵן, וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן, וּבָיִים הָרְאֹת, וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן, וכו'.

ועוד י"ל, שהכהן הוא מצד החסד, שנאמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך, והמצורע צר העין הוא היפך החסד, הוא מצד החסר. שְׁמַחְסֵר מהקדושה שבעולם. וכן תרגם אונקלוס צָרַעַת מִמַּאֲרַת סִגְיֹת מְחַסְרָא (יג,גא). ועיני הכהן שכולו חסד מתקנות את החסר שבמראה צרות העין של המצורע.

ועל דרך הצח יאמר שלכן נאמר וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן, שנרמז בזה שם החסד והרחמים י'ה'ו'ה'. כיצד: וְרָא [הו'] היינו יו"ד בגימטריה קטנה עם הכולל, וְרָא' היינו י', הו' היינו ה'ו' ה' כהן היינו ה' אחרונה של השם, יחד: י'ה'ו'ה'. לומר לך, שרחמי ה' מושפעים על המצורע על ידי הכהן.

ועוד יש לומר כי יש נוסחים באונקלוס שקורא למארת במקום

מקום גילתה התורה את יסוד ההרחקה מן הדבר המזיק. עכ"ל.

ואשר על כן יש לומר שהזכירה התורה בטומאת היולדת איסור אכילה בלשון נגיעה, כי בסבלה זה של ימי טומאתה היא מתקנת את עוון חוה, עד-מֵלֶאֱת יְמֵי טָהָרָה.

^^^^

וְרָאָה הַכֹּהֵן

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר (יב, ג')

יש ליתן טעם בכל אותן לשונות של ראייה שנקטה התורה. וְרָאָה הַכֹּהֵן, וְעָמַל אִין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר, וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וּבָיִים הָרְאֹת, וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן, ועוד ועוד.

ועל דרך הרמז יש לומר צרו"ע, נוטריקון צרות עין. שהצרעת באה לתקן צרות העין. וכפי שאמרו מצורע מוציא רע, יש מוציא רע בפיו. ויש מוציא רע בעיניו. והם שני צדדים של אותה מטבע. כי המצורע מוציא רע בפיו

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן, הוּא הַקֹּב"ה, וְטָמֵא אוֹתוֹ. שֶׁהָבָא לִיטְמֵא פּוֹתֶחִין לוֹ. וַיֵּשׁ אֲשֶׁר גַּם הֵר' תְּהִיָּה בְּנִיקוּד שֶׁל קִמְץ, כֹּאֲשֶׁר מוֹבָא בְּאַתְנַחְתָּא אוּ בְּסוּף פְּסוּק. כַּעֲיֵן (יֵד, גִּז') זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת, שֶׁגַּם אִם יִתְעוֹרֵר לְרֹאיָה טוֹבָה, הֵרִי יִקְמָץ בִּזְהָ מֵאֵד, וּמִיד הִיא תִּהְיוֹךְ לְצִרּוֹת עֵין.

~~~~~

צִרְעָת הוּא (יג,ג'). צִרְעָת הוּא. (יג,ח').

יֵשׁ לִיתֵן טַעַם מְדוּעַ יִכְתּוּב פַּעַם צִרְעָת הוּא. וּפַעַם צִרְעָת הוּא. וַיִּלְל לְפִשּׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בְּאִמְרוֹ צִרְעָת הוּא הַכוּוּנָה לְצִרְעָת שֶׁהִיא לְשׁוֹן נִקְבָּה, וּבְאִמְרוֹ הוּא הַכוּוּנָה לְנִגְע, וְהוּא בְּסִמְיֻכּוֹת. נִגְע צִרְעָת הוּא.

וְלַעֲוִמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא יֵאָמֵר, צִרְעָת הוּא הַכוּוּנָה לְמִצְוֵרַע עֲצֻמוֹ. יַעֲן צִר עֵין הוּא. וְכֹאֲשֶׁר יֵאֵמֵר צִרְעָת הוּא, כּוּוּנָתוֹ לֹמֵר כִּבְיֻכּוֹל, צִרְעָתוֹ הִיא.

וּבִשְׂמִית לֵב, גַּם בְּאִמְרוֹ צִרְעָת הוּא בְּחִירִיק, נִכְתָּב הוּא. שֶׁבְּמַעֲשֵׂיו הוּא

מִסְפָּרָא - מִסְפָּרָא. וְכַפִּי שֶׁמִּבִּיָּא הֶרֶמְב"ן: [יג,גב']: כִּי צִרְעָת מִמֵּאֵרֶת הִיא. לְשׁוֹן סִלּוֹן מִמֵּאֵרֶת (יִחְזַקְאֵל כֹּחַ כֵּד) וּמִדְרָשׁוֹ (תו"כ נִגְעִים פֶּרֶק יֵד יֵא) תֵּן לוֹ מֵאֵרֶה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מִמֵּנוּ לְשׁוֹן רִש"י וְאוֹנֶקְלוֹס תִּרְגֵּם סְגִירוֹת מִחְזוֹרָא שֶׁעֲשָׂאוּ כֵּן מִן סִלּוֹן מִמֵּאֵרֶת שֶׁכֵּן קוֹרִין בְּאַרְמִית לְקוֹצִים הַמְכַּאֲיָבִים חֲזוֹרִי, כִּחְזוֹרָא בְּגִבְבָּא דְּעֵמְרָא (בְּרִכּוֹת ח) [כְּקוֹצִים הַתְּקוּעִים בְּגִזִּית הַצֶּמֶר הַקּוֹרְעִים אֶת הַצֶּמֶר מִן הַגִּבְבָּא כְּשֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיאֵם].

וְעַל כֵּן יֵשׁ לֹמֵר עַל דֶּרֶךְ הַצֶּחַ מִחְזוֹרָא עַל שֵׁם שֶׁאִם הַמִּצְוֵרַע אֵינוֹ חֲזוֹר בּוֹ, הַצִּרְעָת מִחְזוֹרָת אַחֲרָיו לְהוֹסִיף עָלָיו כֹּאֲבוֹ, וְאִם חֲזוֹר בּוֹ, אֵינָהּ חֲזוֹרָת וְנִסְתָּהֵר. לִכֵּן נִקְרָאת גַּם: סְגִירוֹתָא מִחְזוֹרָא.

~~~~~

נִגְע צִרְעָת

צִרְעָת. מִנּוּקָד קִמְץ פֶּתַח פֶּתַח. (יג,ג') וְעַל דֶּרֶךְ הֶרֶמְזוֹ, יִרְמוֹז כִּי צֵד נִהִיָּה הָאָדָם מִצְוֵרַע. שֶׁהִיָּה בְּתַחֲלִילָה צִדִּיק, אֲלֵא שֶׁקִּמְץ בְּצִדִּיקוֹתוֹ, אֲבָל אוֹתִיּוֹת ר'ע' הֵם עֵין הֶרַע, פֶּתַח פֶּתַח רַחֲב לְטוֹמְאָתוֹ.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

מטמאה, וּשְׂאֵת היא מראה נגע גבוה, אשר על כן נקראת שְׂאֵת מלשון נשיאה למעלה. ומתרג' הרמב"ן את השגתו באומרו: ואולי נאמר שלשון "שאת" מוגבהת היא כנגד הבהרת.

ובביאור דבריו שאכן שאת גם היא עמוקה ככל הנגעים, רק לא עמוקה כל כך כמו הבהרת, ולעומת הבהרת נראית היא גבוהה יותר. וכן מובא בכסף משנה על הרמב"ם פרק א' מהלכות צרעת הלכה ו'. ומוסיף שם: ובזה עלה ארוכה למה שפירש רש"י [יג,ד'] וְעַמְלָן אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר לא ידעתי פירושו. [עכ"ד]

ומבאר השפתי חכמים את הקושי של רש"י: משום דקשה לו כיון דבהרת לבנה היא, למה אינה עמוקה מן העור דהא כל מראה לבנה עמוקה מן השחור כמו שפירשתי ומשום קושיא זו לא ידע רש"י לפרש טעמא דקרא. כן פירש הרמב"ן זכרוננו לברכה. והרמב"ן זכרוננו לברכה תיקן קושיא זו לפי פירושו שפירש דעת רש"י זכרוננו לברכה, וזה לשונו של הרמב"ן: והנה אנחנו יכולין לתקן הקושיא הזו שלא יאמרו הכתובים במראה נגע שיהיה עמוק מן העור אלא כשיהפך בו שער לבן אבל כשאמר "ושערה לא הפך

גרם לצרעתו ולכן נקראת על שמו, ולא מעצמה באה הצרעת, אלא בגלל מעשיו של הצרוע.

ועל דרך הסוד יאמר שבכותבו הוא כוונתו להקב"ה הנקרא הוא, כאומרו ה' הוא האלקים, וכאומרו הוא אלקינו אין עוד, והכתיב צרעת הוא בא לרמוז שרק הוא, רק בידו של הקב"ה לרפאותו מצרעתו.

~~~~~

עמלן מעור בשור

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשֹׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה | לָבֶן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עַמְלָן מִעוֹר בְּשׂוֹרָו נֶגַע צִרְעַת הָיָה וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ (יג, ג')

ואם-בהרת לבנה הוא בעור בשור ועמלן אין-מראה מן-העור ושערה לא-הפך לבן והסגיר הפה את-הנגע שבעת ימים: (יג, ד')

פירש רש"י ומראה הנגע עמלן מעור בשור כל מראה לבן - עמוק הוא. והשיג עליו הרמב"ן, שאדרבה, לבן מראהו גבוה. שכן שאת לבנה

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

מן העור. כי לא זה הוא הלבן שמטמא בנגעים. וכפי שמובא בפסוק ו, שלאחריו: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִגִּיל פָּקֶה הַגָּעַע וְלֹא-פָשָׁה הַגָּעַע בְּעוֹר וְשִׁהְרוּ הַכֹּהֵן מִסְּפַחַת הָיָא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשִׁהְרָה:

כלומר שאינו הלבן שמטמא בנגעים. וממילא וְעִמָּלְ אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר.

ואשר על כן פירש רש"י לא ידעתי פירושו כי פשוט הוא, ולא היה צריך לומר וְעִמָּלְ אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר אלא למען ירוץ הקורא בו. שהרי ממילא אין קיום לנגע כנ"ל.

~~~~~

ושערה לא מפיק ה"א

יש ליתן טעם מדוע לא יבוא המפיק בה"א. כנאמר: **ושערה לא-הפך לבן.** ואכן, מצאנו מחלוקת במסכת נגעים פרק ד, משנה ו' ר' שמעון וחכמים, והדין מובא בספרא ומבואר על ידי המלבי"ם:

לבן" יאמר "ועמוק אין מראה מן העור".

ולתוספת ביאור יש לומר דכוונתו בזה גם ש"עמל אין-מִרְאָה" **כבהרת**, אך מכל מקום מראה עמוק פחות על כל פנים כ"שאת" שהיא גבוהה מבהרת, כדברי הרמב"ן. שהרי פירש רש"י לעיל כל מראה לבן עמוק הוא. שהרי העמקות בסימנים היא יחסית זה לזה.

ולפי דברים אלו נשתוו דברי רש"י והרמב"ן. שאמנם "שאת" כשמה כן היא, מראה גבוהה הוא כדברי הרמב"ן, אך עדיין עמוק הוא כדברי רש"י, שאמנם היא גבוהה מבהרת אך ביחס לשאר העור מראה עמוק, שהרי סוף סוף לבנה היא. ואם אכן אין היא לבנה, אזי ודאי אין מראה עמוק. וזה שפירש רש"י: לא ידעתי פירושו, כי פשוט הוא, ולכאורה לא היה צריך להיאמר. בין אם אין מראה עמוק כל כך אך עדיין עמוק כי לבן הוא, או פשוט הוא שאין מראה עמוק כי אין בו מראה לבן, וכפי שתקן לומר הרמב"ן.

או כלך לדרך זו: שהפסוק וְעִמָּלְ אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר [יג,ד'] כולו מדבר בבהרת שאין לה קיום, ומכיון שאין לה קיום אין הלבן שבה נראה עמוק

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

קיום **לנגע** ככתוב בהמשך: [פסוק ו']
וְטָהָרוּ הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שְׁנִיתָ וְהִנֵּה כָּהֵן הַנֶּגַע וְלֹא-
פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהָרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפֶּחַת
הָאֵל וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהָר.
לכן נכתב וּשְׁעָרָה לֹא-הָפֵךְ לָבֵן ללא
מפיק בה"א. שלא נתקיים הנגע.

^^^

גבהות ושפלות בנגעים

לעומקו של מקרא יש ליתן את הדעת
מדוע חילק הכתוב בין הנגעים לפי
גבהות ושפלות, בהיותן עמוקות מן
העור.

ובביאור הענין, יש לומר, שכל תיקון
נגע הצרעת הוא להוציא את הטומאה
הפנימית החוצה. והוא תיקון הפנימיות
הרעה של המצורע.

ועיני הכהן הוכשרו לכך על ידי בורא
עולם לטמא את הנגע או לטהרו על פי
המראה אשר יראה לו הבורא.
ולעתים יראה לו לבן עמוק, כרש"י,
ולעתים יראה לו לבן גבוה, כהרמב"ן.
כי צופה הקב"ה ויודע כל הנסתרות.

ושערה לא הפך לבן - ר"ש דורש
הכתיב, "ושערה" במפיק, רצה לומר
שער הבהרת, לא שער המחיה. ודעת
חכמים שדורשים הכתוב ושערה בלא
מפיק והלכה כחכמים שדורשים
הפסוק לא מפיק ה"א, לומר לך
שאפילו שערה אחת מעכבת.

ומוסיף המלבי"ם: וצע"ק דבעלמא סבר
ר"ש יש אם למקרא, וכאן שדורש
המפיק משמע לפיו שיש אם למסורת.
עד כאן דברי המלבי"ם.

מכל מקום, מכיון שהלכה כחכמים
שאינם דורשים כאן את המפיק, קרינן
ביה וּשְׁעָרָה - לא מפיק ה"א.
ולפי מה שהתבאר בסוף מטות
(במדבר לב, מב): וְנִבַּח הָלֹךְ וְיִלְכָּד אֶת-
קִנְיָת וְאֶת-בְּנֵי יִקְרָא לָהּ גִבַּח בְּשִׁמּוֹ.
לָהּ - לא מפיק ה"א, ופירש רש"י שם:
וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן,
לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך
הוא רפה, ולא מפיק ה"א, לפי זה יש
ליתן טעם לדעת חכמים שדורשים
ושערה לא מפיק ה"א, מה לא נתקיים
כאן.

ולעומקו של מקרא, נראה בעליל, כי
גם כאן העדר המפיק יורה כי אין

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

פְּשֵׁה תִפְשֶׁה פְּשִׁתָּה

וְלֹא פְּשֵׁה הִגָּנַע בְּעֹר, וְאִם-פְּשֵׁה
תִפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעֹר וְהִנֵּה פְּשִׁתָּה
הַמִּסְפַּחַת בְּעֹר (יג, ו'ז'ח')

יש ליתן טעם לג' חזרות אלו בג'
צורות שונות: פְּשֵׁה וְאִם-פְּשֵׁה
תִפְשֶׁה וְהִנֵּה פְּשִׁתָּה.

ועל דרך הצח וצחצוח הלשון, וְלֹא
פְּשֵׁה כאמרו נוטריקון: ופה לא עשה.
או על דרך הצח - ופה פיו לא עשה
עבירה שכאן לא עשה עבירה ולכן
וְטָהְרוּ הַפֶּה. אבל, אם פְּשֵׁה תִפְשֶׁה
הַמִּסְפַּחַת, שפיו עשה גם עשה והוציא
רע, סופו שפיחת וטמאו הכהן.

ועל דרך הצח זה לשון הַמִּסְפַּחַת,
שסופו שפיחת וחסר בעולמו של
הקב"ה, כתרגומו של צְרָעַת מִמָּאֲרַת
סְגִירוֹת מִתְסָרָא. ומידה כנגד מידה היא,
שעל הקב"ה אמרו חז"ל שלא חסר
בעולמו דבר, [ברכות מג:], ובא זה
ופיחת וחסר בעולמו - תהיה טמאה
המספחת.

ואין בזה כללים טבעיים, אלא הכל
לפי מראה עיני הכהן אשר מראה לו
הקב"ה באותו הזמן. והקב"ה מודד מדה
כנגד מדה, להשפיל גבהות לב המצורע,
ובהיותו שפל ונכנע להגביהו.
שהמצורע מתהדר בלבנוניותו לומר
טהור אני ומסתיר כביכול עמוק את
מחשבותיו הרעות ואת צרות עיניו,
וכלפי חוץ מדבר נכבדות ובסתר מכה
את רעהו בלשונו הרעה.

ואשר על כן באותה מדה מודד לו
הקב"ה ומכה אותו בנגע לבן אשר
מראהו עמוק מעור בשרו. ועל ידי כך
מוציא כביכול את טומאתו החוצה לעין
כל. וברצותו הלבן עמוק **כבהרת**,
וברצותו הלבן עמוק פחות כלומר **גבוה**
מעט **כשאת**, וכפירוש הרמב"ן שלכן
נקראת "שאת".

לשון התנשאות לגבי הבהרת.

^ ^ ^ ^

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן

[י"ג, ג']

יש לשאול, מה ראה הכתוב לייחד ראייה זו של נגעים דווקא לכהן, ולא לכל אדם.

ולעומקו של מקרא יש לומר כי רק יודע תעלומות יכול להעיד על נגעי **נפשו** של אדם. ובאשר הנגעים בעור הבשר מקורם וְשָׁרָשָׁם הוא **בנגעי הנפש**, לכן דבר זה מסור **לשמים**. וניתן **לעיני הכהן** כוח ראייה מיוחד בכיכול **כעיני הקב"ה** לראות את שרש הטומאה של הצרעת עד שתהיה טומאת המצורע כנשאבת החוצה. ויהיה המצורע מוציא את הרע מנפשו ומגופו כתיקון למה שהיה מוציא את הרע מפיו. כעין ניתוח הבית כדי שיראו כולם מה בתוכו. ומתוך שנתן הקב"ה לכהן כח לברך את ישראל, נתן לו גם את הכוח להצילו ולרפאותו מטומאת הצרעת.

ולכן תחילה תינתן אזהרה למצורע בביתו. ואח"כ בבגד, ורק אח"כ בעור בשרו. והם שכבות וקליפות תחתיהם מסתתר האדם בחטאיו. ועל כן באה הצרעת לקלף הקליפות ממנו. כדי לגלות את הפנימיות ולתקנה.

ועוד יש לומר על דרך הרמז, ג' פעמים כתיב לשון **פשה** בהיטמאו. וְאִם **פְּשָׁה תִּפְשָׁה**, וְהִגָּה **פְּשָׁתָה**.

ירמוז בזה הכתוב על ג' קרבנותיו שצריך להביא. שני כבשים וכבשה אחת. ועל **דרך הצח**, כאמרו **פְּשָׁה**, כוונתו **פה פָּה**. כאן צריך להביא **פָּה**. ועוד **תִּפְשָׁה**, הוא **פָּה שני**, וחזר ואמר **פְּשָׁתָה** כנגד **כבשה תמימה**. ואמר **מספחת**, לשון **הפחתה**, שבזה רמז שבהיותו דל יכול להיות **פוחת**, ויביא רק כבש אחד ושתי תורים או שני בני יונה, והוא נקרא קרבן עולה ויורד.

ועוד על דרך הצח, באמרו **פְּשָׁה תִּפְשָׁה המספחת**, קרי ביה פְּצָה **תִּפְצָה**. שהאות שִׁין והאות צדל' מתחלפות ששתיהן באותו מוצא הפה נאמרות. והוא כנגד שתי תורים או שני בני יונה **שמצפצפות** בפיהן. תיקון למה שצפצף הוא בפיו.

^^^

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

שהתגלה קלונו ועליו לצאת לגלות אל מחוץ למחנה, עד רפואתו.

~~~~~

**וַיִּגַע צִרְעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא
אֶל-הַכֹּהֵן (יג, ט')**

על דרך הסוד:

פסוק זה הוא הראשון מי"א פסוקים שמתחילים בנ"ן ומסיימים בנ"ן, ומועיל לשמירה, נגד כשפים ועין הרע ונגד פחדים. ומובאים בסידורים בפיוטים למוצאי שבת. וכן רבינו בחיי ז"ל כתב בפר' מטות (לב, לב): אם תזכיר הפסוקים עם השם היוצא מהם (כדלקמן) לא תירא מפחד כי השם מועיל לפחד.

ובספר "נפתולי אלקים" בפרשת מטות כתב: ורבינו יהודה החסיד ז"ל סדרם כך: נגע, נחנו, נביא, נהר, נגד, נחית, נפתי, נר, נופת, נודו, נושקי.

ורבינו בחיי ז"ל כתב (בפרשה הנ"ל) ושם המפורש יוצא מי"א פסוקים הללו, והוא מן י"ג אותיות.

ואשר על כן, אם שב המצורע בינתיים, אחרי נותן את הבית, לא תפגע הצרעת בבגדו ובעורו, כי הטומאה יצאה כבר החוצה והוא נטהר בתוכו. ותוכו כברו.

ודבר זה שהצרעת באה על האדם בג' שלבים מרומז בפסוק והתגלח. ג' גדולה. המורה על ג' שלבים. בית, בגד, עור. והתגלח הוא כינוי להפשטת הקליפות.

ועל דרך הצת, אל תקרי והתגלח באות ח' אלא והתגלה באות ה'. והתגלה מה בפנימיותו.

ולכן, בגדיו יהיו פרומים וראשו פרוע ועל שפם יעטה שהם כולם לשונות של כיסוי וגילוי. ולכן ישב בדד מחוץ למחנה. שכך יתקן את פנימיותו על ידי שיצא החוצה.

ופירשו בו מצורע יוצא חוץ לג' מחנות. ואפשר שזה גם רמז בג' הגדולה של והתגלח. וכן כשתקרא והתגלה בה', תרמוז האות ג' על

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

נִגַע צרעת כי תהיה באדם והוא אֵל
הפֿה:

נִתְּנוּ נִעְבַר חלוצים לפני ה' אֶרֶץ פֿנֶען
ואתנו אֶחָזַת נחלתנו מעבר לִירְדֵן:
נָבִיא מקרבה מאחיה כמני יָקִים לָהּ ה'
אֶלְהִיָּהּ אֵלָיו תִּשְׁמְעוּן:

נִקָּר פֿלָגִיו יִשְׁמְחוּ עִיר אֱלֹהִים קִדֹּשׁ
מִשְׁכְּנֵי עֲלִיוֹן:

נִלְגַד אבותם עָשָׂה פֿלֵא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שִׁדָּה צֶעַן:

נִחֲתִית כצאן עֲמָדָה בִּינֵד מִשָּׁה וְאֶהְרֹן:

נִפְתִּי מִשְׁכְּבִי מֵרֵ אֶהְלִים וְקִנְמוֹן:

נִר ה' נִשְׁמַת אָדָם. חֲפֹשׁ כָּל סְדְרֵי בָטָן:

נִרְפָּת תִּפְסָנָה שְׁפֹתֶיהָ כְּלָה דָּבֵשׁ וְחִלְבִּי
תִּסַּח לְשׁוֹנֶה נְרִיִם שְׁלֵמֶיהָ פְּרִיִם לִבְנוֹן:

נִרְדּוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמִאֶרֶץ פְּשָׁדִים צֹאוּ
וְהָיוּ כְּעֹתוּדִים לִפְנֵי צֹא:

נִרְשָׁקִי קִשְׁת מִיָּמִינִים וּמִשְׁמָאלִים
בְּאֶבְנִים, וּבְחִצִּים בְּקִשָּׁת. מֵאֲחִי שְׂאוּל
מִבְּנֵימִן:

ומובאים בפיוטים במוצאי שבת
עם הבקשה שלאחריו:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַצַּל אֶת עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל, מִכָּל מִינֵי כְשָׁפִים וּמִכָּל עֵינֵי הָרָע.
וּכְשֶׁם שֶׁפִּרְשָׁתְךָ כְּנִפְיָהּ עַל אֲבוֹתֵינוּ
שְׁבִמְדָּבָר שְׁלֵא שְׁלֹטָה עֲלֵיהֶם עֵינָא בִּישָׂא

עוד שם כתב, אם תזכיר הפסוקים
ועם השם היוצא מהם לא תירא מפחד
כי השם מועיל לפחד. עכ"ל.

ובספר שרשי השמות לר' משה ופֿותא
מובא שהשם שיוצא מן התיבות הוא
מכל אות שניה בתיבה הראשונה של
כל פסוק.

כיצד: ג' מ נִגַע, ח' מ נִתְּנוּ, ב' מ
נָבִיא, ה' מ נִקָּר, ג' מ נִלְגַד, ח' נִחֲתִית,
פ' נִפְתִּי ר' נִר,

ו'ו' מ - נִרְפָּת, נִרְדּוּ, נִרְשָׁקִי, [כאשר
נִפְתִּי נִדּוּ וְנִרְשָׁקִי כולן בכתיב מלא עם ו']
ובתוספת י"ה של שם ה' הרי הוא
השם הק':

גחב"ה גחפ"ר, וווי"ה.

ולפי זה יוצא שכל הפסוקים הם
כסדר כתיבתם בכתובים, חוץ מ"נגד"
ו"נחית" שהראשון תהלים ע"ח והשני
תהלים ע"ז.

עוד כותב המאמר הנ"ל, פסוק ראשון
(**נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל**
הכהן) יאמרה ג' פעמים. ונראה לומר
שאומרים אותו ג' פעמים, כנגד ג'
גדולה שב"והתגלח".

ואלו הם ה-י"א פסוקים:

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

מאי **והובא**. ו**בא** אל הכהן מבעי ליה. אלא רמז יש כאן לאת **והב**. **והובא**, **אותיות אמצעיות הן והב**: ו **הוב** א. **האות א' שבסוף המילה והובא** תרמוז **לאת-והב** שהלכו **בסוף** המחנה, והאות **ו'** **שבראש המילה והובא** תרמוז על ששים רבוא שהלכו **בראש**.

ועל דרך הסוד, והב הוא משמות ע"ב, היוצאים מפסוקים ויסע ויבא ויט, (שמות יד יט-כא), וכן יש כאן עוד משם ע"ב **והו**. והם שני שמות בתיבה אחת **והו-בא**, ו-**והב-א**. לכן נאמר **והובא**.

שהמצורע, **בבוא לטיהר**, שני מלאכים אלו, **והו והב** מלווים אותו, שנאמר **הבא לטיהר מסייעין אותו**. והם **והו והב** המסייעים את **הבא** לטיהר. וזה ענינו של **א"ת**. שהמילה את היא בבחינת **עם**. **והו עם והב** הרי לך **והו את והב**. שהשם **והו** מסוגל לישועה. כפי שאומרים סובבי מזבח: **אני והו הושיעה נא**. ומתלווה לאת **והב**. וזה נרמז בפסוק **והובא אל הכהן**.

~~~~~

כלי הפך לכן טהור הוא (יג, יג) **בא** לרמז שהמצורע הרי הוא אחד בפה ואחד בלב, שאין תוכו כברו, בחוץ לבן בפנים שחור, ולכן הנגע הלבן נראה

דבלעם, בן תפרוש עלינו [ועל פלוני בן פלוני] **ברחמיך הרבים, להיוותינו מקסים במקסה ובהנהגה בשמותיך הקדושים** [גחב"ה גחפ"ר, וווי"ה] **מכל עינא בישא** ונאמר **אמן**.

ועל דרך הצח, מה שנאמר לקמן וטמא | טמא יקרא, (יג, מה) **ירמוז ללחש זה**. כיצד:

טמ"א בגימטריה נ'. **וטמא | טמא** שמוטעם **במירכא טיפחא** ומפסיק באמצע, ירמוז על נ' בתחילת הפסוק **ונ' בסוף הפסוק**. **יקרא**, ירמוז לאחד עשר פסוקים שהם גימטריה י"א **קרא"י**.

~~~~~

והובא

והובא אל-הפֿהן (יג, ט')

על דרך הרמז, ירמוז הפסוק למה שהביאה הגמ' [ברכות נד עמ' א-ב] על שני מצורעים שהלכו בסוף המחנה אשר שמם: **את והב**, שנאמר [במדבר פרק-כא-יד] **על פן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה** ואת הנחלים ארנן. וזכו לגלות את ניסי ה' בכניסה לארץ. ונרמז בפסוק **והובא אל-הפֿהן**.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וּבִשְׂרָ פִי-יִהְיֶה בּוֹ-בְעָרוֹ שְׁחִין
וְנִרְפָּא: וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׁאֵת
לְבָנָה אוֹ בַּהֲרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמִת
וְנִרְאָה אֶל-הַפֶּה: וְאִם-תַּחֲמִיךָ
תַּעֲמִיד הַבְּהֵרֶת לֹא פִשְׁתָּה צָרָבֶת
הַשְּׁחִין הוּא וְטָהָר הַפֶּה:

על דרך הרמז יבואר ענין השחין
כרמזי הפרשה. שחין מלשון שְׁחִיתָ.
וכפי שאמרו בן תשעים לְשׁוֹם (פרקי
אבות פרק ה משנה כא). ופירש הרע"ב
הולך שְׁחִיתָ וכפוף. ויש אומרים, לשון
שׁוֹתָה עמוקה. ולפי זה הוא הכנועה
וענוה.

שבִּעְרוֹב ימיו יודע מה עדיפות הענוה
על הגאווה. ומתוך כך שחוח ושפל ומלא
חן.

וזוה שיעור הכתוב. וּבִשְׂרָ, אדם
שנתגאה, פִי-יִהְיֶה בּוֹ-בְעָרוֹ, שגאותו
בערה בו, שְׁחִין, שבמקום בעירת
הגאווה נהיה האדם כשחין שחוח
ושפל, וְנִרְפָּא מגאותו. ואם ח"ו נהפך
במידותיו, ותפשה בו הגאווה ופשתה
בכולו, לזה רמז הפסוק וְהָיָה בְּמָקוֹם
הַשְּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה, וכפירוש הרמב"ן
שְׁאֵת הוא מראה גבוה ושוב נראית
גאותו לבנה מבחוץ דרך חשיבות, אך

עמוק מעור בשרו, שבא להעמיק
ולגלות את השחור שבתוכו. וכאן רמז
לך הפסוק שאם כולו הפך לבן, גם
בחוץ וגם בלבו פנימה, טהור הוא.
שודאי שב מדרכו הרעה, ונעשה תוכו
כברו. וכן הבשר החי שנהפך ללבן, כי
הבשר החי הוא כנגד הפנימיות
שהפכה כולה ללבן. שהרי החיצוניות
תעיד על מה שנעשה בפנימיותו.

~~~~~

וּבִיּוֹם הַרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטָמֵא
(יג, יד')

יש ליתן טעם בשייכות הבשר החי
לטומאה וטהרה.
ולעומקו של מקרא, ועל דרך צחצוח
הלשון, נראה לומר: דרכו של הבשר
להיות מכוסה בעור. ועור הוא כנגד
רוע.

וההסבר בזה שְׂרֹעַ לבו של המצורע
הסיר כביכול את העור מעל הבשר.
ובצרעתו, כביכול, נעלמו הכתנות
עור שהלבישו הקב"ה לאדם הראשון,
והכהן מחזירם לו במאור עיניו שנאמר
לכל מראה עיני הכהן, ובטהרתו הרי
הוא כלובש כתנות אור.

~~~~~

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ואשר על כן נאמר במצורע בית אפל אין רואים נגעו, ולכן אמר רבי אלעזר [סנהדרין צב.] לעולם **הוי קבל וקיים**. ופירש רש"י: **הוי קבל**. הוי עניו ותחיה. **קבל** לשון אפל עשה עצמך אפל ושלל:

וכדאמר רבי זירא [שם] אף אנן נמי תנינא בית אפל אין פותחין לו חלונות לראות נגעו.

לפשטן של דברים גזירת הכתוב - היא, שנאמר **ובליום הראות כו בשער תי יטמא**, ובבית אפל אינו נראה.

ולעומקו של מקרא יאמר שמכיון שהוא **קבל**, וסגר עיניו מראות שוא, לכן אין רואים נגעו. ולא רק משום גזירת הכתוב אלא גם כי נקי מנגעים.

ולית מילתא דלא רמיזא באורייתא, שנרמז במגילת אסתר **קימו וקבלו**. קרי וקבלו וכתוב וקבל. והרי **קימו וקבל** היינו **קבל וקים**. שעל ידי הצומות והבכי והמספד **קימו וקבלו** היהודים עליהם להיות **קבל וקים** בענוה והכנעה. ומכח זה קדור **קבלוה** את התורה בימי אחשורוש **מאבהה**.

^^^^

שחור מבפנים, **ואם-תחתייה תעמד** **הבהרת** כפשוטו במקומה תעמוד ולא תתפשט, וכוונתו **לעומקו של מקרא** תחתיה ממש. **במעמקי לבו של האדם**, חזר בו, ושב להיות כבתחילה, **צרכת השחקין הוא**, שוב חזר להיות **צורבא מרבנן**, שחוח ומלא חן. **וטהרו הפה**. זה שאמרו (תדבא"ר פ"ג). אם ראתי ת"ח שעבר עבירה ביום, אל תהרהר אחריו בלילה כי בודאי עשה תשובה.

^^^^

או בשער כי-יהיה בערו מכות-אש
והיתה מחית המכה בהרת לבנה
אדמדם או לבנה
(יג, כד')

על דרך הרמז יבואר ענין המכה כנגד מראה עיני הכהן.

והנראה לומר, **מכה** לשון חלון בארמית. כנאמר בדניאל **וכנין פתיחן** ליה. ומובא בברכות (לא, א) לעולם יתפלל אדם בבית שיש בו **חלונות** שנאמר {דניאל ו-יא} **וכנין פתיחן** ליה.

וחלונות הנפש הן **עיניו** של האדם, ומשקנתן עיניו במראות הבערות ביצרו כאש, נעשו **מכות אש**.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

הנחש לשון הרע על בוראו, והיה מה שהיה. ומתוך כך יתן המצורע לבו לשוב מדיבורי רכיל ויצהר"ע, ואירו פניו כאור שבעת הימים.

~~~~~

וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בּוֹ נִגַע
בְּרָאשׁ אֹו בְּזָקָן (יג, כט)
לעומקו של מקרא נראה כי ירמזון
אלין מלצא, של נגעי הראש והזקן, כנגד
נגעי נשיא וזקן היושב בישיבה. וזה
ראש וזקן. ולכן כאן שער הנגע הוא
צהוב דק. שהקב"ה מדקדק עם
הצדיקים כחוט השערה.

ולכן נקרא נתק. שניתק את עצמו
מרבנו. ושער צהב כנגד שלא ישב
בשערים המצוינים בהלכה, ופתח שערי
שמים בתפילתו, ובמקום להיות צדיק
מאיר, נהיה צדיק מהבהב שהוא
נוטריקון של צה"ב. מאיר ואינו מאיר.

~~~~~

וְשֹׁעַר שְׁחָר אֵין בּוֹ (שם לא'),
קרינן שחור מלא עם וו', וכתוב שחור
חסר בלי וו'. והוא לשון שחר. וירמזו
שעדיין לא עלה אצלו השחר של אור

וְהָיָה נִהְפֹךְ שֹׁעַר לָבָן בַּבְּהֵרָת
וּמִרְאֵה עֵמֶק מִן-הָעוֹר (יג, כה')

שהלבן שבה, מראה עמוק מעור
בשרו, בא להוציא מתוך מעמקי עור
בשרו את כל שחור טומאתו.

~~~~~

וְאִם | יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָיָה אֵין-
בַּבְּהֵרָת שֹׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה
מִן-הָעוֹר וְהוּא כֹהֵן וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן
שִׁבְעַת יָמִים: (יג, כו')

שבעת ימים. יש ליתן טעם לשבעת
הימים. ועל דרך הרמז והצח, יש
לומר עד שתעבור עליו השבת.
ומתוך קדושת השבת ביום השביעי,
יתן לב לשוב. ישא את עיניו השמימה,
וזה שכתוב שאת המכוה היא. וכתוב
הוא. שהוא, המצורע, כולו שאת
המכוה. שחלונות עיניו נישאות
השמימה. וטהרו הכהן כי צרבת המכוה
הוא. שחזרו עיניו להיות עיני צורבא
מרבנן.

ועל דרך הצח, ואל תקרי. אל תקרי
וְהִסְגִּירוּ אלא וְהִזְכִּירוּ. שיזכירו הכהן
זכרון שבעת ימי בראשית, כיצד דבר

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

שעתה היא העת לעמוד לפני המלך לשרתו. ובמה בג' דברים. בתורה, עבודה וגמילות חסדים. והם ג' ג'. תורה כנגד גמרא. גמילות חסדים כשמה, ועבודה היא התפילה שיגלה בפיו מה שלבו רוחש דבר טוב למלך.

עוד ירמוז והתגלה. ג' גדולה. על ג' שלבים בהופעת הצרעת. שבתחילה תופיע הצרעת בקירות בית, אם חזר בו מוטב ואם לאו תופיע הצרעת בבגד ואם חזר מוטב ואם לאו תופיע הצרעת בעור בשרו. קירות הבית, בגד, עור. ועל דרך הצח, קיר בגד עור, ר"ת קב"ע. עד שלא היו בשלשתם לא נקבעה בו הצרעת. ואם קים עק"ב אשר שמע אברהם בקולי נבקעה חומת הצרעת.

ועוד י"ל, והתגלה הוא כינוי להפשטת הקליפות. אל תקרי והתגלה אלא **והתגלה.** כנ"ל. והתגלה מה בפנימיותו. אם אין בפנימיותו נתק מיראת שמים, הרי גם בחיצוניותו מתקיים בו **וְהָיָה לֹא-פֶשֶׁה הַנֶּזֶק בְּעוֹר** (יג, לד').

התשובה, והסגיר הכהן את נגע הנתק וגו', שיהיה שוב סגור בישיבה, לתקן את מה שניתק עצמו.

וראה הכהן את הנגע ביום השביעי, להזכיר יום השבת, כנ"ל, ומכח זכרון השבת **והנה לא פשה הנתק** שהניתוק לא הרחיב, אלא אדרבה התקרב שוב לבוראו, **ולא היה בו,** ולא היה בו עוד הנתק, והוא יושב **בשער המלך,** וזה **שער צהב,** ורמזו שער **בו הצדיק,** והוא ענין צה"ב בחילוף אותיות, **ומראה הנתק אין עמק מן העור,** ומה שהיה נראה ניתוק חלף ואיננו, אין עמוק מן העור שאין בתוכו כל ניתוק, וזה הוא תיקונו.

^^^

והתגלה (יג, לג')

במסורה ג' גדולה. לומר שג' צריכין תגלחת. לויים בחניכתם, מצורע ונזיר. ונרמז כאן **למצורע** שתיקונו להיות משרת ה' כלויים, ופרוש מתענוגות וצרות עין כנזיר.

ועוד י"ל כיוסף הצדיק שנאמר בו **ויגלה** ויחלף שמלותיו ויעמוד לפני וגו'.

^^^

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ולעומקו של מקרא ועל דרך המוסר, נאמר שהנגע בא על עבירה של לשה"ר ולכן כל תוספת בלשה"ר חסרון הוא לגביו. ולעומת זאת ככל שיחסיר בלשה"ר יהיה זה בעבורו תוספת ברכה. ואולי גם לזה כווננו חז"ל באמרם כל המוסיף גורע. פשה והא אוסיף, צרעת ממארת סגירות מחסרא, שהוסיף בדבריו ונחסרו זכויותיו ותיקונו שהוסיף זכויותיו ונחסרו עוונותיו.

ועוד לענין שער שחור

על דרך הצת, זה שנאמר [שה"ש א, ו'] אל-תראוני נשאני שְחִרְחִת נְשִׁיזְפִתִּי הַשָּׁמֶשׁ בְּגִי אֲמִי נָחֲרוּ-בִי שָׁמְנִי נִטְרָה אֶת-הַפְּרָמִים פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי: אל תתמהו ששערי שחור, כי חזרתי לשחרות נעורי, ששזפתני השמש, שהקב"ה המשול לשמש כי שמש ומגן ה' אלקים, נתן עלי עיניו, והצילני.

כי תחת אשר לא נטרתי ושמרתי את פי [והיינו פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי], ובמקום שְחִרְחִתִּי רִיב, עתה משחזרתי בתשובה ונטרתי את כרמי, ושמרתי את פי - על כן אל-תראוני נשאני שְחִרְחִתִּי, שהרי הצילני ה' והיינו

והצָרוע אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל-שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא | טָמֵא יִקְרָא (יג, מה) בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ (יג, מו')

פְּרָמִים, פָּרוּעַ, יַעֲטֶה, כולם לשונות של כיסוי וגילוי. שיכסה את חיצוניותו ויגלה את פנימיותו. וכן ישיבתו בדד מחוץ למחנה, בזה יתקן את פנימיותו על ידי שיצא החוצה. חוץ לג' מחנות. ואפשר שזה גם רמז בג' הגדולה של והתגלח. שגולה מחוץ לג' מחנות.

^^^

פְּשֵׁה הַנֶּגַע וגו' צָרַעַת מִמָּאֲרַת (יג, נא')

יש ליתן טעם בשינוי לשון התרגום בין פשה לממארת. פְּשֵׁה תרגומו אוסיף, כלומר מוסיף והולך. לעומת זאת ממארת תרגומו מחסרא, והוא מלשון פוחת והולך וכן קראו הכתוב פְּתָתָה הָיָה (יג, נה').

לפשטן של דברים ככל שהנגע מוסיף והולך הצרעת מחסרת ופוגמת את הבגד עד שצריך לקרעו או לשורפו.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

עֲבֶרָה וְתַטְהֵרֶם. ושם הכוונה, שנשיאים ורוח וגשם אין, וגם כאן, רוח עברה ותטהרם, שאין נגע ואין טומאה.

^^^^

וְאִישׁ כִּי יִמְרָט רֹאשׁוֹ קֶרֶת הוּא טָהוֹר הוּא: {מֵאֵל} וְאֵם מִפְּאֵת פְּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִּבַּת הוּא טָהוֹר הוּא:
(יג, מ'מא')

יש ליתן שימת לב לרמזי הקרחת והגבחת. ימ"ר ט ר"ת יהיה מקום ראיית טומאה. כלומר המקום הפנוי משער מאפשר לראשו לראות מראות טומאה.

ורמזיו, איש, שאין בו שער, מלשון שער שאינו יושב **בשער המלך,** **בשערי הישיבה,** הרי הוא כמכין עצמו לטומאה.

ומאחור נקרא קרח, שאינו חש למה **שקרה מאחוריו,** שאינו מפשפש במעשיו על מה שהיה. קרה מאחוריו, היינו נוטריקון קר"ת.

ומלפנים נקרא גבת, שאינו עושה חשבון נפש של להבא. והוא נוטריקון: גבר בלי חשבון.

שִׁשְׁנֹפֶתַי הַשָּׁמַשׁ, והיא עדות שנתקבלה תשובתי.

וזה הוא ששנפתני. שמשגיה עלי, ומושיעני, וכתרגום על הפסוק [עובדיה א, כא'] **וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן וַיִּסְקוּן מְשִׁינֵינִי בְּטוֹרָא דְּצִיּוֹן,** , והוא סוד חילוף הפ' באות ב', שכן בכתיבת סת"ם התוך הלבן של הפ' יש עושין בו צורת ב'. ויהיה ששנפני כמו ששזבני.

^^^^

וְאִישׁ אֶזְ-אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בָּשָׂרָם בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת לִבָּת:
(יג, לח')

ברש"י, (בפסוק ב'), בהרת. חברבורות. וכן בהיר הוא בשחקים (איוב לז, כא). והוא כעין כתמים הדומים לעננים בשמים, שאינם מביאים מטר. ויש לעיין בפסוק שהביא רש"י מאיוב, ולא בכדי.

ולעומקו של מקרא, יש לומר שרמז רש"י לשחקים שהם שמים. כשם שהשחקים, השמים העליונים אינם מקבלים טומאה, כן הבהרות הלבנות הן טהורות. **ובהרת אם שפלה היא, טמאה.** ואם אינה שפלה הרי היא כשחקים הללו שאינם מקבלים טומאה. ואכן המשך הפסוק באיוב הוא **וְרוּחַ**

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

תֹּרַת נֶגַע-צָרַעַת. יש ליתן טעם
לאומרו **תֹּרַת נֶגַע צרעת**.

ועל דרך הרמז, יש לומר שירמוז **ערך**
לימוד התורה. ועל דרך המוסר.

~~~~~

שאם ילמד נוגע ולא נוגע, ומיצר על כל
עת שלומד, הרי תורה זו לא תטהרו
אלא תטמאו. וזה כוונת אומרו **נֶגַע-**
צָרַעַת. אל תקרי **צרעת** אלא **צר-עת**.
שמיצר על עת לימודו, ונוגע לא נוגע
בלימודו.

אך אם בוגד [לשון בגד] **בצמא וברעב**,
[נוטריקון צמ"ר], שאינו **שָׁת** לבו
[לשון פשטים ושתי] לגשמיות אלא רק
לערבות [לשון ערב], או **כל כלי עור**
[מלשון שאינו מבקש אלא רק שיעור]
ללימוד תורתו, אזי, תורה זו יש בה כדי
לטהרו.

~~~~~

גבַח ר"ת גם בו חסרון. ותרגום גבחתו
גְלוּשִׁיתָה. שיכול לגלוש לעבר החטא
בקלות.

וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע
לבן אדמדם. (יג, מב).

ירמוז לכך שמלבין פני חברו
ברבים וגורם לו מראה אדמדם,
הנקרא סומק, או שגורם לו חיוורון
שהסתלק דמו. ושופך דם האדם באדם
דמו ישפך. זה אדמדם. אז קרחתו או
גבחתו הן קרקע פוריה להתפתח בו
נגעים. ובמקום שיתקיים בו "שכינת א-
ל על ראשו, צרעת פורחת בראשו. וזה
שתרגם אונקלוס **בְּגְלוּשִׁיתָה**. שגלש מן
הקו המפריד בין מצוה ובין עבירה,
לעבר העבירה.

~~~~~

{נט} **זאת תֹּרַת נֶגַע-צָרַעַת בְּגֵד**
הַצֹּמֵר | אוּ הַפְּשָׁתִים אוּ הַשְּׂתִי אוּ
הָעֹר אוּ כָל-כְּלִי-עוֹר לְטַהֲרוֹ אוּ
לְטַמְּאוֹ:

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

אל בוראו בדרך של שמחת לבו. והיא בבחינת תשובת המשקל של נִיגוּן לְבָו בְּדַרְכֵי ה'. [דבה"י ב, יז, ו'].

ותשובה זו מאהבה תמצא בארבעת המינים של חג הסוכות:

האתרוג הדר באילנו משנה לשנה כנגד **הצפור** הדרה באילן, אצל המצורע,

הלולב שאין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים כנגד **עץ הארז** אצל המצורע, **ההדס** כנגד **השָׁנִי תולעת** אצל המצורע,

ערבה כנגד **האזוב** אצל המצורע.

וכנגד מה שטובל הארבע מינים של המצורע במים, **מיראה**, כאן בעבדו **מאהבה**, בנענועיו משפיע שפע ברכה **להוריד מים חיים מן השמים**, וכן לשאוב מים חיים ממעיני הישועה.

וכנגד מה שימתין המצורע בלב נְדָפָה שבעה ימים עד שירפא מן **הצרעת**, בדרך של עבודה **מיראה**, הרי אצל העובד **מאהבה** יהיו שבעת ימי

פרשת מצורע

וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי-
צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי
תוֹלְעֵת זָאֵב: (יד, ד')

פירש רש"י, לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): **ועץ ארז**. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. **ושני תולעת ואזוב**. מה תקנתו ויתרפא, **ישפיל** עצמו מגאותו כתולעת ואזוב כנגד הנפש אשר כאזוב.

ולעומקו של מקרא ועל דרך המוסר נראה לומר שתשובה זו של המצורע בפרט, ושל כל המוציא רע בכלל, היא **תשובה מיראה**, שבה ישפיל גסות לבו וגאותו כפירש"י. בבחינת **לב-נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה**, אֱלֹקִים, לֹא תִבָּזֶה. ככתוב בתהלים (נא, יט) זָכַחְתִּי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה.

וזה לעומת זה עשה אלקים ללמדנו דרכי תשובה **מאהבה** על גבהות לבו, כיצד ישעבד כוחות נפשו

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ועל דרך הרמז, ירמזון דרכי טהרת המצורע לתשובת המשקל על ידי לימוד התורה הק'. שכל מה שהוציא רע, הקרי זה משום שלא היתה בו תורה הנקראת טוב.

ואשר על כן יצוהו הכהן וְלָקַח, שנאמר [משלי ד, ב'] פִּי לָקַח טוֹב וְנִתְּנִי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזֹבוּ.

שְׁתֵּי-צַפְנִיִּים תְּחִילַת טְהוֹרוֹת, הן תורה שבכתב ותורה שבע"פ, והשחיטה האמורה בצפור האחת היא כנגד מה ששוחט את יצרו, וכנגד מה שמשבר עצמו להבין פירושה, והטבילה האמורה בצפור השניה היא כנגד תשובתו וכנגד מה שמטביל עצמו בים התורה, במים החיים, הם פשט רמז דרש וסוד, וישלח את חידושיו על פני השדה לקיים [משלי ה, טז'] יִפְּצוּ מַעֲיֵנֶיךָ תּוֹצֵה.

^^^^

שמחה עד רום פסגתה ביום השמיני הנקרא עצרת, וכנגד מה שהפך את לבבו לשעבד את גאוותו לבוראו בדרך של ויגבה לבו בדרכי ה', נהפכה לו מידתו מצרעת לעצרת.

^^^^

ועל דרך הסוד, כמובא בזוה"ק רי"ז-ר"כ, שתי הצפרים, אחת מהן יוצאת בלילה [והיא כנגד הדין] והשניה יוצאת ביום [והיא כנגד החסד והרחמים], מבשרות לאדם על מותו או לחילופין על חייו, בכל יום ובעיקר ל"יום לפני מותו.

ואשר על כן, יבשרו למצורע על מותו, שכן מצורע חשוב כמת, או לחילופין על חייו שכן בתשובתו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ואמרו מאן בעי חיי נצור לשונך מרע וכו'.

ועל פי זה יש לומר, וצוה הכהן לשחוט את אותה שכנגד הדין, והצפור החיה שהיא כנגד החסד והרחמים ישלחנה על פני השדה, היא סולם תפילתו ככתוב ויצא יצחק לשוה בשדה.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וכן מצינו בנזיר שהצריכו הכתוב
תער: [במדבר ו,ה'] כל-ימל גדר נזרו
תער לא-יַעֲבֹר על-ראשו. מכאן
שבתגלחתו צריך תער.

וכן במסכת נגעים פרק יד משנה ד
שנינו: שְׁלִישָׁה מְגַלְחִין וְתִגְלַחְתָּן מִצִּנֹּה
הַנִּזְיָר וְהַמְצָרֵעַ וְהַלְוִיִּם. וְכֵלָן
שְׁגַלְחוּ שְׁלֹא בְתֵעַר וגו' לא עָשׂוּ
כָלֵם.

ולאור כל הנ"ל, יש לשאול מדוע
יחלק הכתוב. בלויים ובנזיר יכתוב
תער במפורש, ובמצורע יכתוב רק
תגלחת, ונצטרך ללמוד מהם על
המצורע שגם הוא בתער.

ועל פי הסוד. יש לומר כי תער
הוא אחד משמות הקדש של ע"ב
שמות הקדושים היוצאים מהפסוקים
של ויסע ויבא ויט [בשלח, יד, יט-כא],
בשיטה ג' אחד ישר ושנים למפרע,
וגם שם הוא מופיע למפרע בשם
ערת, והוא יוצא מן הצירוף של
התיבות:

וְכַפֹּס הַמִּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-
כָּל-שְׁעָרָיו וגו'
(יד, ח')

ובלויים נאמר וְהִעָבִירוּ תֵעַר עַל
כָּל בְּשָׂרָם ופירש רש"י שם
(בהעלתך, במדבר ח, ז) מצאתי
בדברי רבי משה הדרשן, לפי שנתנו
כפרה על הבכורות שעבדו עבודת
אלילים, והיא קרויה זבחי מתים,
והמצורע קרוי מת, הזקיקם תגלחת
כמצורעים.

כלומר על פי ר' משה הדרשן, נלמדו
הלויים מהמצורע, שצריכים תגלחת
כמצורעים.

ולעומת זאת, לא מצינו תער
במצורע, אלא רק תגלחת. ובלויים,
מצינו תער שכן כתוב בהם וְהִעָבִירוּ
תער על-כָּל-בְּשָׂרָם. [במדבר ח,ז].

לעומקו של מקרא יש לומר על דרך
כא ללמד ונמצא למד: שהמצורע כא
ללמד על הלויים שצריכים תגלחת
כמצורעים, ונמצא למד המצורע
מהלויים שתגלחתו בתער.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

שהרי גילוח בתער איסור לאו הוא ,
וכאן ציווי עשה דוחה את לא תעשה .
ועל ידי הציווי המתיר את הלאו נדעו
כל באי עולם מי הוא המצוה על טהרת
המצורע. הוא הקב"ה הנקרא בשם הק'
ערת.

ועל דרך הצת, מה שיוצא השם הק'
ערת בדרך של **למפרע**, הוא לפי
שהמצורע ראשו יהיה **פרוע**. ועוד
שערת הוא השם הז"ך מתוך **ע"ב**,
לומר לך שעל ידי **התער** נהיה המצורע
זך וטהור.

^ ^ ^ ^

ומלתר השמן וגו' יתן הפהן וגו'
על דם האשם: (יד, יז)

ובפסוק כח' הוא אומר **על-מקום**
דם האשם. ורש"י פירש ללמד
שהמקום גורם ולא הדם. שאפילו
נימוח הדם יתן על מקום דם האשם.
ומכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו
ומקום דם האשם אפילו נימוח הדם,
הוא בדיעבד, ולכתחילה יש לתת **על**
דם האשם.

נ ? ט **ע** עמוד הענן מפניכם בנעמד
מאתריכם [פס' יט']
נבא בין | מתנה מצרים ובין
מתנה : ש ר א ל [פס' כ']
ניולף ה' א ת הים ברוח קדים עזה כל-הלילה
[פס' כא']

ובהעבירם **תער** על כל בשרם
מתקיים בהם **והטהרו**. על ידי שם השם
הרמוז **בתער**.

והסיבה שלא הוזכר תער במצורע כי
נאמר על המצורע טמא טמא יקרא, ולא
יעבור **תער** שהוא שם קדוש על
הטומאה, ולא יזכר בו תער כי אם
"תגלחת". אבל בלויים ובנזיר שהם
בקדושה ובטהרה לפני ה', כן יזכר בהם
שם **תער** הק'.

ועוד יש לומר, שלא ניטה לחשוב
ח"ו שכל עניני המצורע הם אך
מקרה כדרך הטבע, אלא כל עניניו
הם באופן **נסי שמעל לדרך הטבע** .

ואשר על כן צרעתו היא מידה כנגד
מידה על דיבוריו וכו' והכל גלוי וידוע
לפניו ואין נסתר מחמתו לכן הורה
בורא העולם למצורע לגלח **בתער** .

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וְאִם-צֶלֶל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת (יד, כא')

לכאורה מיותר לכתוב **וְאִם-צֶלֶל הוּא**. שהרי די היה לומר **וְאִם אֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת**, וממילא יודע אני כי דל הוא. ומה תלמוד לומר **וְאִם-צֶלֶל הוּא**.

ועל דרך הדרש י"ל שבא ללמדנו שאין ידו משגת כי דל הוא בתורה ובמצוות. ואם אין תורה אין קמה. ואפשר שלא נולד כלל במזל של עניות, אלא **שמעשיו גרמו לו**. ועל כן הניח לו הקב"ה ליתן לו אפשרות להביא **בדלות** כדי לא לנעול דלת בפני השבין.

ועוד יש לומר, בדרך של אל תקרי. אל תקרי **מִשְׁגָּת** בשין שמאלית אלא **מִשְׁגָּת** בשין ימנית. מלשון **שגגה**. שאפילו אין ידו בשגגה אלא **במזיד**, אע"פ כן חס עליו הכתוב ודי לו בכבש ושני תורים. **כבש** הוא רמז להכובש את יצרו לתיקון מידותיו, ושני תורים הם רמז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ. ובזה ישתבק לו.

ועל דרך הצח, והרמז, ירמזון הטעמים על קרבן עולה ויורד. שכן

ולעומקו של מקרא יש לעיין ענין נתינת השמן על דם האשם. ונראה לומר בסוד העניין, שהש"מ של השמן והש"ם של האשם מתכללים זה בזה, ונותרו לפליטה "דם הא" מ"דם האשם" מחד גיסא, ומאידך נותר "ן" מהתיבה של "שמן".

ואשר על כן ייאמר, "דם הא" הם אותיות "האדם". שעל ידי נתינת השמן על הדם הוא הופך **להאדם** המושלם המתכפר לו. שלפני כן היה סתם אדם, "אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת" ללא הא הידיעה, **ועתה משנתכפר לו הפך ל"האדם"**. בקומה שלימה.

ומאידך נותר "ן" מהתיבה של "שמן", אשר תורה על נ' שערים. נ' **שערי טהרה ותשובה להאדם השלם**. וכל זה על ידי נתינת השמן הנמשל לאור תורה, על הדם הנמשל לגשמיות וחמירות, ובכך מושל האדם הרוחני השלם על תאוותיו ורצונותיו הגשמיים.

~~~~~

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ובאמרו **אֲשֶׁר לֹא-תִשָּׂיג יָדוֹ** כוונתו
אם עשיר או דל הוא, **ואם לא תשיג**
ידו לכבש, והשיגה ידו לשתי תורים
או שני בני יונה.

ומכוונים הדברים לדברי רב
חסדא (יומא מא.) שאין הקינין
מתפרשות אלא או **בעת לקיחה** ע"י
הבעלים או **בעת עשיה** ע"י כהן.

וכן מכוונים הדברים גם לדברי ה"ר
חיים המובאים **בתוספות** זבחים צ עמ'
א ד"ה לחטאת. שלא הקדים הכתוב
עולה לחטאת **אלא לְמִקְרָאָהּ**, לקרוא
לה בשם, להקדישה תחילה. שיקדיש
העולה קודם החטאת. אבל **להקריב**,
חטאת קודמת. עכ"ל.

וכוונתו באמרו **לְמִקְרָאָהּ, שְׂבַעַת**
הלקיחה ע"י הבעלים או **בעת העשיה**
ע"י כהן **קורא בפיו** ואומר "הרי זו
עולה" לפני שיאמר "הרי זו חטאת".

ונפקא מינא שחס הקב"ה על ממונו
של הדל המיטהר, שלא יפסל הקרבן
אם יתערבו העולה והחטאת זה בזה,
בהיותם מופרשים זמן רב לפני
הקרבתם.

יָדוֹ מוטעמת בזרקא, **ומשִׁגָּתָ**
מוטעמת בסגול. **ונגינתן יורדת ועולה**.
והרי הן כמעטרים את הקרבן **העולה**
ויורד.

~~~~~

דרשת

לְמִקְרָאָהּ

וּשְׁתֵּי תָרִים אֹז שְׁנֵי בָגֵי יוֹנָה אֲשֶׁר
תִּשָּׂיג יָדוֹ וְהִנֵּה אֶחָד סָטָאת וְהָאֶחָד
עָלָה (יד, כב')

כאן הוא אומר, **אֲשֶׁר תִּשָּׂיג יָדוֹ** וכן
לקמן הוא אומר (יד, פס' לא') **אֵת**
אֲשֶׁר-תִּשָּׂיג יָדוֹ, אֵת-הָאֶחָד סָטָאת
וְאֵת-הָאֶחָד עָלָה וגו', **ומיד הוא חוזר**
ואומר (פס' לב') **זֹאת תֹּרֶת אֲשֶׁר-בֶּן**
גָּעַע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא-תִשָּׂיג יָדוֹ
בְּטָהֳרָתוֹ.

ובשימת לב לַמַּעֲיָן, אין הישג יד אחד
דומה לשני. כי באמרו **אֲשֶׁר תִּשָּׂיג יָדוֹ**
כוונתו כפשוטו, במובן של **לקיחה**
ביד. ופירושו הוא שבהישג יד, **בעת**
לקחו אותם בידו מפרש בפיו איזה
מהם לעולה ואיזה מהם לחטאת.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ונראה לתת טעם בזה, משום **חשיבות** העולה על פני החטאת.

וכפי שפירש רש"י על הפסוק [ויקרא ה.ח] **והקריב את אשר לחטאת ראשונה, חטאת קודמת לעולה** למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו.

ופירוש דבריו שאדם המבקש כפרה על חטאו צריך לרצות את הקב"ה בחטאת ורק אח"כ **מרצהו בעולה** שהיא דורון ומתנה למלך על אשר נתרצה וסלה לו כבר קודם לכן.

וזו החשיבות של העולה על פני החטאת. **שהחטאת היא ריצוי** להקב"ה על חטאיו והוא ענין זמני. **והעולה** לעומתה היא כדורון לפני המלך, ודורון הנשלח למלך מלכי המלכים הקב"ה, הוא דבר בעל חשיבות נצחית ולכן **למקראה**, עולה קודמת. **כמקרא** שהוא נצחי.

ועדיין יש לשאול, שהרי מצינו בקרבן שבא על חטא עבודה זרה **שהעולה קודמת לחטאת גם בהקרבה**. (פרשת שלח, במדבר טו, כד'), **וַעֲשׂוּ כָּל הַעֲדָה פָּר כֶּן בְּקָר אֶחָד לְעֹלָה וּגו'**

לכן לימדה התורה (בפרק טו פס'ד-ט) "יקח לו" שהיא לקיחה ע"י הבעלים לשם **ההקרבה, ובעת הלקיחה יפרש בשפתיו לשם עולה או לשם חטאת**, ויקדים בהפרשה זו את העולה לחטאת.

וכן "ועשה אותם הכהן" שבתחילת העשייה **יפרש הכהן בשפתיו** הרי זו עולה או הרי זו חטאת ויקדים את העולה לחטאת.

ועוד בעניין **לְמַקְרָאָה** **האמור לגבי הקדמת עולה**

לחטאת

פירש רש"י על הפסוק **אחד לעלה ואחד לחטאת** (יב, ח') לא הקדימה הכתוב (עולה לחטאת) אלא **למקראה**, אבל **להקרבה** חטאת קודם לעולה.

ועדיין אין אנו יודעים לפירשו מאי **למקראה**. והשפתי חכמים פירש לדבריו **שיקראנה בתורה תחילה**. והיינו **למקראה**, שלא הקדים הכתוב עולה לחטאת אלא **לקריאת התורה** בלבד, ולא להקרבה.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ועל כן, בשלב התיקון מובא בפסוק שלאחריו (כ"ה) **וְחִטָּאתָם** בכתיב מלא. **וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת קָרְבָּנָם** וגו' **וְחִטָּאתָם** וגו' על שְׁגָגָתָם. להגיד שחזר אליהם הקב"ה כבתחילה.

ועל דרך הצח י"ל שנאמר בפסוק על **שגגתם** לרמז שבזה נעשה **השוגג** **תם**.

ועל דרך המוסר נאמר בפסוק שלאחריו (כ"ו) (ונסלח לְכָל עֲדַת בְּנֵי שְׂרָאֵל וְלִגְרֵי הָגֵר בְּתוֹכָם, מִי הוּא הָגֵר הָגֵר בְּתוֹכָם, הוּא אומר **זו הנשמה שגרה בכל אחד ואחד** והיא חלק אלוק ממעל, ועיקר מקום משכנה של הנשמה במוח, והמח הוא היכל הקדש במשכנו של האדם, ובעברו על ע"ז אפילו בשוגג כאילו הכניס צלם בהיכלו. ועתה בהקריבו עולה, שב אל ה' ובהקריבו חטאת טיהר את היכל קדשו, והקב"ה חוזר לשכון בתוכו. ומתקיים בו **שובו אלי ואשובה אליכם**.

^^^

ושְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחֹטֶת. ופירש רש"י שם **לחטת**. חסר א', שאינו כשאר חטאות, שכל חטאות שבטורה הבאות עם עולה **החטאת קודמת לעולה**, שנאמר ואת השני יעשה עולה (ויקרא ה, י), וזו עולה קודמת לחטאת.

ועל כן יש לשאול מדוע בע"ז **יְקַדִּים את הדורון לריצוי**.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שהרי בהיותו עובד ע"ז כְּפַר החוטא במציאות השם כביכול, ומעתה אין הוא יכול להקריב את קרבן החטאת עד אשר **ישוב ויכיר בהקב"ה**, ויתקן כפירתו. לכן יביא קודם **עולה**. שהיא **הודאה על מציאות ה' יתברך**. ומאחר והודה במציאות ה' יכול מעתה להקריב חטאת. לכן בחטא ע"ז בלבד **העולה קודמת לחטאת** וצריך להביא את הדורון לפני הריצוי.

ולית מילתא דלא רמיזא באורייתא. וכאן הפסוק עצמו רמזו שכן נכתב **חטת חסר א'**. והאות א' כנגד **אלופו** של עולם. שהשוגג בעוון ע"ז מביא **חטת** על כך שכביכול **החסיר** מעולמו את **אלופו של עולם**.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וכן מובא בירמיהו (ט,כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי כי אני ה' עשה חסד משפט ויצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'. חסד משפט ויצדקה הם כנגד חסד גבורה ותפארת. והם תיקונו של המצורע.

ועל דרך הסוד, יתהלל המתהלל השכל וידוע מפסוק זה יוצא שם השם הק' יתהן, הוא השם הק' השולט בחדש אייר, שבו חלה ספירת העומר לקבלת התורה, כמובא ע"י האריז"ל, ומובא במרבית הסיפורים עם כל שמות ה' של ראשי חדשים שטוב לכוונם על כל פנים במוסף של ר"ח.

ועל דרך הצח, שני ימי ראש חדש אייר הם ט"ו ט"ז לספירת העומר, ולפי סדר הספירות (וכן מודפס בסיפורים בענייני ספירת העומר) הם חסד שבתפארת וגבורה שבתפארת, שבהם נתקן המצורע כנ"ל, ומתקיים בו אני י' רופאך. ר"ת אייר.

~~~~~

והנה הפהן באצבעו הימנית מן-השמן אשר על-כפו השמאלית שבע פעמים לפני ה': (יד, כז)

יש ליתן טעם להזאה באצבעו הימנית מן-השמן אשר על-כפו השמאלית. מדוע דווקא ימין מן השמאל.

ועל דרך הסוד יש לומר, והנה הפהן באצבעו הימנית שהיא מצד החסד, מן-השמן אשר על-כפו השמאלית שהיא מצד הגבורה. לקיים "כי גבר עלינו חסדו", שבזה יגבר החסד על הגבורה, ובזה יתכפר לו ויתקיים בו ואמת ה' לעולם, היא התפארת.

והם ג' העמודים עליהם עומד העולם. על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. החסד כנגד גמילות חסדים, הגבורה כנגד העבודה והתפארת כנגד התורה. ולכן מסיים הפסוק הללויה כי הדבר שיש להתהלל בו היא ידיעת התורה הקדושה. (תהלים קי"ז, ב') כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללויה. וכאמור לעיל, (יד, כא') שכפרת המצורע תלויה בשובו ללימוד התורה הק'.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

יונים, מנחה ולוג אחד שמן. ובזה ימתק חמש גבורות וחמישה חסדים, לקיים בזה כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללויה.

~~~~~

**כִּי תֵבֹאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי
נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנִתְמַלֵּי נֶגַע צָרַעַת
בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם**
(יד, לד')

פירש רש"י בְּשׁוֹרָה היא להם שיגלו מטמוניות של זהב שהטמינו האמוריים בקירות הבית.

ולעומקו של מקרא, יש לומר שרמוזים הדברים במילים **לְאֶחְזָה אֲחֻזַּתְכֶם**. ובדרך של אל תקרי. אל תקרי **לְאֶחְזָה** אלא **לְהֶאֱחִז בָּהּ**. בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם. אם לכך כוונתכם הטהורה תקבלו שכרכם מושלם ונתתי נגע צרעת בבית ארץ **אחוזתכם**, לגלות מטמוניות האמוריים על ידי **האחוזתכם**.

או פֶּלֶךְ לְדֶרֶךְ זֶה, שירמוז הכתוב להאחז בה לשם שמים, ורמוז בה **לאחוזת לאחוז ה'** להאחז בה לשם ה',

מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ (יד, ל')

יש ליתן טעם לחמש פעמים "הישג יד" בפרשה של קרבן עולה ויורד של המצורע.

ועל דרך הרמז יש לומר, על אשר פגם בנפשו בכל חלקי הנפש נר"ן ח"י **מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ** אלו צפרים, המצפצפים כנגד מה שהוציא רע. וצפצוף הצפרים הם כנגד צפצוף **התפילה** של בני האדם והמלאכים כמובא בפיוטים של ראש השנה ויום כיפור, **אלו ואלו בקול מצפצפים**. ועל כן יש לומר שבגבהות לבו של המצורע פגם וזלזל בכוח התפילה, שעל כן ניתן לו לאדם כח רוח ממלא למלל בתפילתו. ותחת אשר ימלל טוב להקב"ה, הוציא רע. ועתה עם תיקון ה' חלקי נפשו ישפוך שיח נפשו לפני בוראו וירפא לו.

ועוד י"ל, חמש פעמים הישג יד האמור בפרשה כנגד **חמש מוצאות הפה** בהם הוציא רע, כנגדם חמש "הישג יד". וכנגדם חמשה דברים לטהרה, 2 צפרים, עץ ארז שני תולעת ואזוב. וכן חמישה סוגי קרבנות, שלמים, חטאת ועולה, מנחה ולוג שמן, וכן בעולה ויורד כבש לשלמים, שני

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

דרשת בית המקדש בבית ארץ אחוזתכם

וְנִתְּתִי גִגַּע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ
אֲחֻזַּתְכֶם (יד, לד')

לעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז,
תרמוז פרשת הבית המנוגע על ג' בתי
מקדש.

כדנניא רבי יוסי אומר שלש מצות
נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד
להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק
ולבנות להם בית הבחירה.
(סנהדרין כ:).

כִּי תָבֹאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן הֵיינו בכניסתן
לארץ, אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן לָכֶם הֵיינו מלך,
אותיות לכ"ם, וְנִתְּתִי גִגַּע צִרְעַת הֵיינו
להכרית זרעו של עמלק, שמצורע
חשוב כמת, בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם זה
הבית המיוחד לתפילה ולעבודת השם.
זה בית המקדש. כאן רמז על בית
המקדש הראשון.

וּבָא אֲשֶׁר-לֹו הַבֵּית הוא הקב"ה,
וְהַגִּיד לַפֶּהֱן הוא ירמיהו הנביא הכהן,
כְּגַע נִרְאָה לִי בְּבֵית. כנגע, שאין

אז תשכנו בה לבטח ותחזו בה את
השגחת אלקי הארץ, שנאמר עיני ה'
אלקיך בה וכו', והיא תהיה אחוזתכם.

וכאן הזהירם הכתוב, אם תאחזו בה
לטובת הנאתכם בלבד שנאמר
אחוזתכם ולא אחוזתי, ונתתי נגע
צרעת בבית ארץ אחוזתכם. ואין זה
סותר הדרשה הקודמת, כי אף על פי
שבשורה טובה היא להם מכל מקום
עגמת נפש כרוך בענין, למען יעשה
חשבון נפשו. ואין זה סותר השגחת
השם למטמוניות, שכן אפשר לפרש
בזה, שאם תהיו זכאים אתן הצרעת
במקום המטמון. ואם לאו אתן הצרעת
במקום אחר מהמטמון, והוא, המטמון,
ישאר בקירות הבית, ואת ביתכם
תצטרכו לנתוץ עד שתעשו חשבונכם,
ואחוזתכם תהיה אחוזתי.

או כלך לדרך זו, לאחזה, רמז
הפסוק לענין המטמוניות שהטמינו
האמוריים. שכן כתוב כאן לאחזה וקרי
ביה לא חנה. שהמטמין בקירות הבית
לא חנה מה שהקב"ה חזה. שיתן צרעת
בקירות הבית וידלה המטמוניות למען
יחזו בישועת ה'.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

(לא עמ'א) א"ר יוחנן עשר מסעות
נסעה שכינה וכו' מפפרת לכרוב
ומכרוב לכרוב ומכרוב למפתן וכו'.

והסגיר את-הבית שבעת ימים הוא
רמז לשבעים שנה שהוסגר הבית בידי
אויב בין בית ראשון לשני.

ועב הפקן הוא עזרא הכהן ביום
השביעי, לאחר שבעים שנה לבנות את
הבית וראה והנה עדיין פשה הנגע
בקירת הבית שהיו להם נשים נכריות.
כדאמרו אשתו היא ביתו.

וצנה הפקן הוא עזרא הכהן המשרת
לפני השם וחקצו את-האבנים הוא רמז
לאבות ובנים, אשר בקן הנגע של
הנשים הנכריות והשליכו אתהו, ירמוז
על הנשים הנכריות אשר צוה לגרשם,
אל-מחוץ לעיר אל-מקום טמא,
שיחזרו אל מקומם ואל ארצם.

ואת-הבית יקצע מבית סביב ככתוב
בנחמיה שהיו עוסקים במלאכת
המקדש וקצצים מחזיקים ברמחים,
ושפכו את-העפר אשר הקצו אל-
מחוץ לעיר אל-מקום טמא, שהיו
מתנערים מעבירות שבידם.

ישראל עושין רצונו של מקום, ואמר
כנגע בכ"ף הדמיון, כדי לא להחליטם
בעבירה, ולתת להם דרך לשוב. וצנה
הפקן את העם על התשובה ומשלא
חזרו בהם, על ידי מעשיהם גרמו לכך
שבאו חילות אויב ופנו את-הבית.

ולא יטמא כל-אשר בבית כאן רמז
לבית שני, כאשר טמאו היוונים את
המקדש, ורמז שלא יטמא כל אשר
בבית אלא ישאירו פך אחד של שמן
שלא יטמא.
ו

אחר כן יבא הפקן הוא מתתיהו הכהן
ובניו החשמונאים. לראות את-הבית.
וראה את-הנגע והנה הנגע בקירת
הבית שקירות הן התפילות שנאמר
(ירמיה פרק-ד-יט) קירות לבי המה
לי לבי, והבית שמם זה כמה שנים
מעבודתו ומתפילות בני ישראל.

ויצא הפקן מן-הבית אל-פתח הבית
להחזיר התפילות אל הבית בקראו מי
לה' אלי.

או ירמוז למה שאמרו חז"ל שנסתלקה
השכינה מן הבית אל-פתח הבית כפי
שאמרו חז"ל גלתה שכינה ממקום
למקום. וכן מובא במסכת ראש השנה

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

בַּכִּפִּילוֹת בָּא יָבֵא שֶׁהוּא לִשׁוֹן תְּקוּהָ
וְאִמּוּנָה, בָּא יָבֵא.

וְעַל דֶּרֶךְ הַצָּח, טַעֲמִיו יוֹכִיחוּ עֲלָיו. בָּא
יָבֵא מוֹטַעֲמִים בַּקִּדְמָא וְאִזְלָא. וִירְמוֹז
הַכְּתוּב בֹּזֵה, מִתְקַדֵּם וְהוֹלֵךְ. מִתְקַדֵּם
וְבֹא הַגּוֹאֵל. בָּא יָבֵא הַפִּתְּחָן בְּרַבִּיעַ.
כְּבִיכּוֹל מִבְּקָשִׁים אֲנִי מֵהַכְּהֵן אֲשֶׁר לִקְחָ
לְעִילּוֹם, לִהְיוֹת כְּרַבִּיעַ, מִלִּשׁוֹן רוֹבֵץ
עַל מְקוֹמוֹ, לְבַשְׁרֵנוּ עַל הַחַיִּים הַבְּרָכָה
וְהַשְׁלוֹם, וְלֹא לְהִיעָלֵם עוֹד.

וְרֵאָה וְהִנֵּה לֹא-פֶשַׁע הִנָּגַע בְּפִתִּי, הוּא
הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁכֵּל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲזָרוּ
בְּתִשׁוּבָה וְהֵם לֹלֵא נִגַּע, וְטָהָר הַפִּתְּחָן
אֶת-הַפִּתִּי כִּי נִרְפָּא הִנָּגַע. כֵּן נִזְכָּה
בְּב"א.

^^^

וְלִקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרֵי הֵם אֲבוֹת וּבָנִים
אֲשֶׁר חֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה וְהֵם כְּבָרִיָּה חֲדָשָׁה
לִפְנֵי הַשֵּׁם, וְעַפְרָא אַחֲרֵי יִקָּח הֵם הַמִּידוֹת
הַטּוֹבוֹת בֵּין אָדָם לְחִבְרִי כִּנְאֻמֶּר
בְּאַבְרָהָם וְאַנְכִי עֶפְרָא וְאַפְרָ, וְטָח אֶת-
הַפִּתִּי. ט"ה בְּגִימ' טו"ב. שֶׁחֲזָרוּ
לְמוֹטֵב וּבֹזֵה חֲזָקוֹ אֶת הַבַּיִת.

וְאִם יָשׁוּב הִנָּגַע הוּא נִגַּע הַעֲבִירוֹת
שֶׁהִחְרִיבוּ אֶת הַבַּיִת, וְגו' צִרְעַת מִמֶּאֱרַת
הִיא בְּבֵית טִמְאָה הוּא. מִמֶּאֱרַת מִלִּשׁוֹן
חֲסָרוֹן כִּהְתִּירָגוֹם. שְׁאִין חֲסָרוֹן כִּחֲסָרוֹן
הַבַּיִת.

וְנִתְּן אֶת-הַפִּתִּי אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו
וְאֶת כָּל-עַפְרָא הַפִּתִּי כִּי כֵּן רִמְזוּ לְמָה
שֶׁאֲמָרוּ שֶׁכָּךְ חֲמַתּוֹ עַל עֲצִים וְעַל
אֲבָנִים. כִּנְא' צִיּוֹן שְׁדָה תַּחֲרֹשׁ.

וְהִבָּא אֶל-הַפִּתִּי כָּל-יָמֵי הַסִּגִּיר אֲתוֹ
יִטְמָא כִּי יִרְמוֹז לְקִדּוּשָׁה שֶׁל לַעֲתִיד
לְבֹא שְׁאִין לְטִמְאָה אֶת הַבַּיִת גַּם בְּחֹרֶבְנוּ.
עַד-הָעֶרֶב, עַד הָעֶרֶב שֶׁשֶׁמֶשׁ שֶׁל הַגְּלוּת,
וְאִזּוֹ יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים.

וְאִם בָּא יָבֵא הַפִּתְּחָן. כִּי אֲשֶׁר יָבוֹא אֵלָיו
הַנְּבִיא וּמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא
גּוֹאֵל רִאשׁוֹן, הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן, וְאִהְרֹן
הַכֹּהֵן וְדוֹד הַמֶּלֶךְ, וְנִרְמְזוּ כּוֹלָם

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ודרך התיקון בכיוון הפוך עינים-אזנים-לב.

דרך התיקון

כן במצורע, דרך קלקולו שיצא רע מגופו דרך בגדיו ודרך ביתו אל כל סביבותיו, ולכן דרך התיקון הוא מן הבית אל הבגד ומן הבגד אל גופו, ולהזהירו לשוב בתשובה שלימה.

והתורה נקטה דרך **הקלקול**, **והמדרש** נקט דרך **התיקון**.
התורה נקטה דרך **הקלקול** כמשמעו מצורע – מוציא רע, שהקלקול **יוצא ממנו והלאה** גופו, בגדיו, ביתו. **והמדרש** נקט דרך **התיקון**. בית, בגד, גופו.

וכן מצינו (ע:) "באלעזר בן דורדיא שיצתה בת קול ואמרה אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות. **אמר: הרים וגבעות** בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר {ישעיה נד-י} כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. **אמר: שמים וארץ** בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר {ישעיה

וְנִתְמַל גִּנְעַ צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם (יד, לד')

א"ר לוי אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה וכו'. אלא תְּחִלָּה הֵן פְּאִים בְּבֵיתוֹ, חֹר בּוֹ טְעוֹן תְּלִיצָה, וְאִם לֹא, טְעוֹן נְתִיצָה, הָרִי הֵן פְּאִים עַל בְּגָדָיו, חֹר בּוֹ טְעוֹן פְּבִיסָה, וְאִם לֹא, טְעוֹן שְׂרָפָה, הָרִי הֵם פְּאִים עַל גּוּפוֹ, חֹר בּוֹ יִטְהַר, וְאִם לֹא (ויקרא יג, מו): **בְּדָד יֵשֵׁב.**

ולכאורה קשה מדוע התורה לא נקטה בסדר הזה של המדרש, אלא בסדר הפוך, נגעי אדם בגדים ובתים.

ולעומקו של מקרא, **נראה** לתרץ, שכדרך **הקלקול** כן דרך **התיקון**, רק בדרך הפוך, כדי למתק לו חזרתו בתשובה.

וכפֿי שנאמר בישעיהו פרק-ו פס' י':
הִשְׁמֵן לֵב-הָעָם הַזֶּה וְאָזְנוֹ הִכְבֵּד וְעֵינָיו הִשְׁעֵ פֶן-יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמַע וּלְבָבוֹ יִבֶּן וְשֹׁב וְרָפָא לוֹ. התבאר כאן כי דרך **הקלקול** הוא לב-אזנים-עינים,

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

**עצמו , ועל ידי כך יתקן כל אשר
פגם בבריאה כולה.**

נא-ו { כי שמים כעשן נמלחו והארץ
כבגד תבלה.

זה שאמר אין הדבר תלוי **אלא בי**.
עיקר התקון שפגמתי בבריאה אין תלוי
אלא בתיקוני . יצתה בת קול ואמרה
רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי
העולם הבא. **רבי** הוא אלעזר שלימדני
דבר גדול זה שאין הדבר תלוי **אלא בי**.
כן בעניינינו, המצורע אשר פגם ממנו
ולחוץ , בכל הבריאה כולה, דרך
התיקון שלו יהיה מן הבית דרך הבגד
אל עצמו וזה אומרו **אלא בי**.

^ ^ ^ ^

**טהרת בית המקדש
על ידי תורה הק'**

**וְלָקַח לְחֹטֵא אֶת הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְּרִים
וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזָּב.** (יד,
מט')

על דרך הרמז, ירמוז פסוק זה על
כוחה של תורה לחטא ולטהר את בית
המקדש ולשמחנו בבנינו ולגאלנו
במהרה.

אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים
אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש
על עצמנו שנאמר { ישעיה כד-כג }
וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר
כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים
אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש
על עצמנו שנאמר { ישעיה לד-ד }
ונמקו כל צבא השמים.

אמר: אין הדבר תלוי **אלא בי**. הניח
ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד
שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה
ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

ויש לשאול על מאמר זה , מאחר ומצא
את דרך התיקון שאין הדבר תלוי אלא
בי, היה צריך לשמוח ומדוע געה
בבכיה.

אלא מדברי ההרים והגבעות, השמים
והארץ, החמה והלבנה, הבין כי כל מה
שהם צריכים לבקש רחמים על עצמם
משום שכל הבריאה נפגמה על ידי
מעשיו. ואיך יבקשו רחמים על מי
שפגם בהם והוא לא תיקן עצמו. מיד
געה בבכיה על כל מה שקלקל בעולמו
של הקב"ה , וקבל על עצמו לתקן

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

גִּינוּנוֹ, חֲנוּר וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, אֵלֶינוּ
אֵינוֹן קִיָּמִי לְאַשְׁמָחָא תְּדִיר, עַל כָּל אֵינוֹן
מְאִרֵי דְצַעֲרָא, דְּצַעֲרִין לוֹן שְׂאֵר עֲמִין,
וְנִדְחִין לוֹן, וְאַקְרוּן חֲלוּנוֹת. וְהִינוּ
דְּכַתִּיב, (שיר השירים ב) מְשֻׁגִּים מִן
הַחֲלוּנוֹת.

ובזוהר המתורגם: שְׁנֵים עָשָׂר גִּלְגָּלִים
הֵם שְׂסוּכְבִּים לְתוֹךְ הַהִיכָל הַזֶּה,
[השלישי מהיכלות התשובה], וְהֵם
נִקְרָאִים שְׂרָפִים בְּשֵׁנֵי גִנוּנִים - לָכוֹן
וְאָדָם, רַחֲמִים וְדִין. אֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים
לְהַשְׁגִּים תְּמִיד עַל כָּל אוֹתָם בְּעָלֵי הַצַּעַר
שֶׁמְצַעֲרִים אוֹתָם שְׂאֵר הָעַמִּים וְדוֹחֲקִים
אוֹתָם, וְנִקְרָאִים חֲלוּנוֹת. וְהִינוּ מֵה
שֶׁכְּתוּב (שיר ב) מְשֻׁגִּים מִן הַחֲלוּנוֹת.

ואמנם אין מטמא בנגעים כי החלונות
הם דין, ואם אין חלונות אין דין, אך
מאידיך **החלונות הם גם רחמים**. ואם
אין חלונות אין גם רחמים לטהר. ועוד
שהחלונות הן **השגחה תמידית** אֵלֶינוּ
אֵינוֹן קִיָּמִי לְאַשְׁמָחָא תְּדִיר, ולהצילנו
מצער הגויים.

ולכן יש לומר על דרך הצח, שכוונתם
בסנהדרין לומר אין פותחין בו,
במצורע, חלונות לראות נגעו. אלא
אדרבה, יהיה קבל וקיים. יהיה אפל

וְלִקְחָהּ הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ
כִּי לִקְחָהּ טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, שְׁתֵּי צַפְרִים
כִּנְגַד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְתוֹרָה שֶׁבַע"פ, וְעֵץ
כִּנְגַד עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, אֶרֶז
כִּנְגַד אֶרֶז הַלְּבָנוֹן וְאֲדִירֵי הַתּוֹרָה, וּשְׁנֵי
תוֹלְעֵת וְאַזָּב כִּנְגַד מִידַת הָעֲנוּהָ
הַמַּעֲמִידָה עוֹלָה שֶׁל תּוֹרָה, וּמִלֵּאָה
הָאֶרֶץ דַּעָה אֶת הַשֵּׁם כְּמִים לִים מְכֻסִּים,
וְעַל יָדֵי כֹךְ וְכִפְּרָה עַל-חַבִּית וְשִׁקָּר בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי מֵהֵרָה יִבְנֶה בִּבְ"א.

^^^

פְּנִינָה נִרְאָה לִי בַּבֵּית (יד, לה')

על כך אמרו חז"ל (סנהדרין צב א)
בית אפל אין פותחין בו חלונות
לראות את נגעו. שנאמר **נִרְאָה לִי** ואין
צורך לפתוח בו חלונות כדי שהנגע
יִרְאָה.

ויש להבין מאמר זה, שח"ו מלומר
שכוונת חז"ל לא להשגיח בנגעים, ולכן
לא יפתח בו חלונות. אלא אדרבה, ללא
חלונות אין הוא מושגח מן השמים,
כדאיתא בזה"ק [שמות פקודי ר'
ע"א]: תְּרִיסָר גִּלְגָּלִין, אֵינוֹן דְּסִסְרָאן גוֹ
הִיכְלָא דָא, וְאֵינוֹן אֶקְרוּן שְׂרָפִים, דְּתָרִין

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

מתיחת השמים ומתעוררת בו גערת הקב"ה ומתמלא ביראה, כפי שִׁינְאוּ השמים במעשה הבריה. לכן נקראת יראת שמים.

^^^

**וַנִּתֵּן אֶת-הַבֵּית (יד, מה')
ויש לשאול מדוע לא אמרו כאן תקנת השבין. דתנו רבנן גִּזְל מריש (קורה) ובנאו בבירה ב"ש אומרים: מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו וב"ה אומרים: אין לו אלא דמי מריש בלבד משום תקנת השבין. (גיטין נה).**

ופירש"י שם שאם אתה מצריכו לקעקע בירתו ולהחזיר מריש עצמו ימנע מלעשות תשובה. **הכי נמי** יש לשאול אם יצטרך לנתון את הבית שמא לא יִרְאֶה לכהן.
ויש לחלק ולומר שבתקנת השבין הדין הוא **באדם**. ואם לא תתקן לו את תקנת השבין לא ישוב. אך כאן הדין הוא **בבית**. שהצרת כבר פרחת בבית ועתה כבר לא תעזור תשובתו. אלא אם היה שב **לפני כן** היה מונע מביתו את הצרעת. ועתה כביכול אחר

בעל הכנעה וענוה. וכמפורט בפר' תזריע לעיל.

ויהיה במידות טובות ענו ושפל רוח, **ויעשה עצמו כבית אפל**. וכאמרם שם, לעולם הוי קבל וקיים ופירש"י הוי קבל. הוי עניו ותחיה. קבל לשון אפל **עשה עצמך אפל ושפל**. ואז ממילא **יהיה ביתך כבית אפל שאין בו חלונות ואין רואים נגעו, כי אין נגעים בבית כזה של מידות טובות.**

ואדרבה בבית עצמו י"ל שלכתחילה יהיו בו חלונות כדי שיתמלא ביראת שמים, כמו ששינינו (ראש השנה פרק ג, משנה ח) כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים. ולכן מתפללין בבית כנסת שיש בו חלונות. שיהא משעבד לבו וכנ"ל. אם כי לא בעת התפילה עצמה, שאז יהיו עיניו למטה ולבו למעלה.

וכאן יש להאיר מדוע נקראת היראה על שם השמים. **יראת שמים**. שבתחילה היו השמים רופפים, ונמתחו **מגערת הקב"ה** באמרו יהי רקיע (רש"י בראשית, יהי רקיע). וכאשר האדם מסתכל השמימה **רואה**

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וההסבר בזה הוא, **שבטהרת המצורע** צריך הוא להאיר את מחשכי נפשו באור התורה של **השמן הזך**. ודי לו בכמות מועטת, שקצת מן האור דוחה הרבה מן החשך. ונתינת הדם על המים תוכיח שלא די להאיר בתורה אלא גם צריך להיות כמעין המתגבר.

ולעומת זאת בטהרת הבית צריכים קירות ביתו **להעיד עליו** שאכן נתן חלבו ודמיו על מי התורה. ולכן יתן רק דם על המים.

^^^

אֶל-כָּל־חֵרֶשׁ, בש' שמאלית שיעשה עצמו כחרס הנשבר. ואז יתרפא מנגעו שחטא על גבהות לבו.

ועוד יש לומר בדרך של אל תקרי. אל תקרי אל כלי חרש' בש' שמאלית אלא אל כלי חֲרָשׁ. **בש' ימנית**. שתחת היותו כלי המרעיש את העולם בלשון הרע, יהיה כלי חֲרָשׁ, והיא תשובת המשקל על פטופטיו וצפצופיו.

^^^

את המועד ופרט לתשובתו צריך גם לנתון.

או כלך לדרך זו, שכאן יודע הוא כי אם לא יתון את הבית ולא יעשה את סדר התשובה האמורה בבית, **תתפשט הצרעת גם לבגדיו**, ולבסוף **תפגע בו עצמו**.

או כלך לדרך זו, שצריך האדם לידע להודיע ולהודע. **דכל דעביד רחמנא לטב עביד**. ומטמוניות האמוריים יוכיחו. ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', שאף כי יכה הדין באדם, הרי יש כאן גם מהלך לטובתו והוא נסתר ממנו. **ואם יזכה יגלה סודו**.

^^^

וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל-כָּל־חֵרֶשׁ עַל מַיִם חַיִּים: (יד, נ')

בשימת לב, שונה טהרת הבית מטהרתו של המצורע. שבטהרת המצורע נותן **שמן על הדם**. ודם על המים. ובבית נותן רק **דם על המים**.

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

של דְּבָרָיו באמירה רכה של נְאֻמָּתָם.
למתקן בתשובה ובקרוב.

או כלך לדרך זו, דברו יאמר לבני
ישראל כנ"ל, ואמרתם יאמר לבית
יעקב אמירה רכה לנשים. שזבה אינה
משום חטאה אלא משום החטא
הראשון, שנאמר בחוה בעצב תלדי
בנים וגו' ולא בא הכתוב אלא למתקן
גזירתה באמירה רכה.

~~~~~

וְכִי-יִטְהַר הַזָּכָר מִזִּבְחוֹ וּגְו' וּבְיוֹם
הַשְּׁמִינִי יִקָּח-לֹו שְׁתֵּי תְרִים אֹו שְׁנֵי
בְּנֵי יוֹנָה וּגְו'
(טו, יג')

ויש לשאול מדוע לא הצריכו הכתוב
ביותר מכך, ויחייבו בקרבן עולה
ויורד להביא בעשירות כבש על
חטאו, אלא מיד אמר הכתוב שתי
תורים. וי"ל משום זבה נקט לה בזב.
וזבה אורחה הוא כנ"ל ואי אתה שביק
חיי לכל בריה להצריכה להביא כבש
וכו'.

והנה גם זה מחסדי ה' ית' לתקן שרש
החטא הראשון. שבעטיו של נחש לקתה
חוה, ובעטיה של חוה לקה אדם, עתה

וידבר ה' אל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

דְּבָרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם
אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב
מִבְּשָׂרוֹ זָכוּ טָמֵא הוּא (טו, ב')

לֵאמֹר דְּבָרוּ.

יש לשאול מה ת"ל דְּבָרוּ אל בני
ישראל וגו'. הרי כבר אמר לפני כן
בפסוק א' וידבר יהוה אל משה ואל
אהרן לֵאמֹר. וכל לֵאמֹר הוא ציווי
לומר לאחרים. ולכן לכאורה היה צריך
לומר: לֵאמֹר איש איש וגו'. ומה ת"ל
דברו וכו'.

אלא יש לומר שרצה הכתוב לומר
לשון קשה דברו, שבא להזהיר בלשון
קשה את בני ישראל כי נגעזי זב גם הם
באים על עבירות שבידו כמו נגעזי
הצרעת.

ונרמזה אזהרה זו בכתוב
וְהִזְרַתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שכפשוטו
ברש"י הוא לשון נזירה ופרישה.

אך לעומקו של מקרא י"ל שהוא
לשון אזהרה. להזהירם על הדבר
בדבור קשה. ולכן נאמר דברו. ורק
אחרי כן ואמרתם. למתקן את הקושי

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וּנְשָׁמָע, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא הָיָה בָּהֶן זָב
וּמִצְרָעֵי וּגו' וְעַל אוֹתָהּ שְׁעָה הוּא אוֹמֵר
(שיר השירים ד, ז): כִּלְכֵּי יָפֶה רַעֲיָתִי
וּמוֹם אֵין בָּהּ.

בדרך התיקון יזכה האדם בעטיה של
חווה. ולא יביא אלא שתי תורים או שני
בני יונה.

^^^

וְכִינּוֹן שְׁחָטָאוֹ לֹא עָבְרוּ יָמִים קָלִים עַד
שְׁנִמְצָאוּ בָּהֶן זָבִין וּמִצְרָעִים, עַל אוֹתָהּ
שְׁעָה הוּא אוֹמֵר (במדבר ה, ב): וַיִּשְׁלַחוּ
מִן הַמִּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וּגו',

וְהִזְרֹתָם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֲתָם
וְלֹא יִמָּתוּ בְּטֵמֵאֲתָם בְּטֵמֵאִם אֶת-
מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: (טו, לא)

מִהִיכָן נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִיבוֹת וְצָרַעַת,
רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשְׁעָנָא אָמַר עַל יָדִי
שִׁקְיוֹ מִלִּיזִין וּגו' לְלִמְדָה שְׂאִין הַנִּנְעִים
בָּאִים אֵלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע. וּגו' לְכָךְ
נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִיבוֹת וְצָרַעַת.

על דרך הצח יאמר הכתוב וְהִזְרֹתָם,
מלשון הרחקה וזרות. שאף על פי שאין
עבירה להיות בטומאה אם אינו עולה
למקדש או אוכל מן הקדשים, מכל מקום
אל יתוודע לטומאה, כי האדם כמשכן
קטן, הנושא עמו טהרת השכינה. ואשר
על כן תהיה בְּזוּרוֹת כלפי הטומאה,
תהיה בְּזוּר אליה, והיא תהיה לך לְזָרָא,
לכן אמר הכתוב וְהִזְרֹתָם אֶת-בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל לְקִיִּים וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם
קְדוּשִׁים וְטָהוּרִים.

וּרְבִנּוֹ אֶמְרִי מִן הָעֵגֶל, דְּכָתִיב (שמות
לב, כה): וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת הָעָם כִּי פָרַע
הוּא, שִׁפְרָתָהּ בָּהֶן צָרַעַת, כְּמָה דְאֵת אֶמֶר
(ויקרא יג, מה): וְרָאִשׁוּ יִהְיֶה פְרוּעַ.
רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי סִימּוֹן אָמַר
מִמַּתְאֲוֹנִים, שְׁנַאֲמַר (במדבר יא, כ):
עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאֶפְכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא.

וכן על דרך הדרש, כמובא במדרש
רבה (ויקרא, פרשה יח, ד):

מִהוּ לְזָרָא וּגו' רַבִּי אֲבָא אָמַר לְאֻזְהָרָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָמַר וּבִלְכֹּד שְׁתֵּהִי
מִרְחִקִין בְּיוֹמֵי מָמָה שְׂאֵתָם מְקַרְבִּין בּוֹ,
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימּוֹן מִכָּאן נַעֲשׂוּ
זָרִים לְאַהֲלֵי מוֹעֵד.

תָּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּשַׁעָה
שְׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הָר סִינִי וְאָמְרוּ
(שמות כד, ז): כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

להפטרות

תזריע-מצורע

מלכים ב פרק-ז פס' ג'-כ'
פסוקי ההפטרות:

{ג} וְאַרְבַּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצִּרְעִים פָּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתָנִי: {ד} אִם אֲמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהִרְעַב בָּעִיר וּמָתְנוּ שֵׁם וְאִם לֹשְׁבָנוּ פֹה וּמָתְנוּ וְעָתָה לָכוּ וְנִפְלָה אֶל מַחֲנֶה אֲרָם אִם יִחְיֶינוּ נִחְיֶה וְאִם יָמִיתְנוּ וּמָתְנוּ: {ה} וַיִּקְוֹמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל מַחֲנֶה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד קִצֵּה מַחֲנֶה אֲרָם וַהֲגִיה אֵין שֵׁם אִישׁ: {ו} וַאֲדֹנֵי הַשְּׁמִיעַ אֶת מַחֲנֶה אֲרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל סוֹס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אֶחָיו הִנֵּה שָׂכַר עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ: {ז} וַיִּקְוֹמוּ וַיִּנּוֹסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת אֲהֻלֵיהֶם וְאֶת סוּסֵיהֶם וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כֹּאשֶׁר הָיָא וַיִּנּוֹסוּ אֶל נִפְשָׁם: {ח} וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד קִצֵּה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל אֲהֵל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבָגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיִּשְׁבּוּ וַיָּבֹאוּ אֶל אֲהֵל אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ: {ט} וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לֹא כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם בְּשָׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ מִחֲשִׁים

והיינו וְהַנִּרְתָּם לשון הרחקה ונזרות.

ולעומקו של מקרא יש לומר על דרך הרמז, כאן מְבַשְׂרָה הכתוב, כי כל עוד האדם משכין בתוכו את השכינה הק', שנאמר מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם, מובטח לו שלא ימות בטומאתו, שנאמר וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאַתָּם אלא אדרבה, יחיה בטהרתו ויתקיים בו [תהלים קיח יז'] לֹא אָמוּת כִּי-אֶחָיָה וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה.

ועל דרך הצח יבואר: כאשר אספר מעשי י'ה, אזי תשרה עלי השכינה, ולא אמות בטומאה ואחיה בטהרה.

~~~~~

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

איש האֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרִדָּת הַמֶּלֶךְ
אֵלָיו: {יח} וַיְהִי כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סָאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
וּסָאָה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כַּעַת מָחָר בְּשַׁעַר
שְׁמֶרוֹן: {יט} וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהָיָה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרָבוֹת
בְּשָׂמִים הִיִּהְיָה כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנָּדָה
רָאָה בְּעֵינַיָּךְ וּמִשָּׁם לֹא תֵאָכֵל: {כ} וַיְהִי
לֹא כֵן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בְּשַׁעַר וַיָּמָת: (ס)

בביאור ההפטרה ושייכותה לפרשה

הפטרת תזריע-מצורע נקראת גם
בפרשת מצורע [כאשר אין הפרשות
מחוברות וכאשר אינה נדחית מפני
הפטרה אחרת כגון הפטרת שבת הגדול
או החדש וכד'] ונקראת בשם **וּאֲרַבְעָה
אָנָּשִׁים** על שם פתיחתה:

{ג} **וּאֲרַבְעָה אָנָּשִׁים** הָיוּ מִצָּרְעִים פֶּתַח
הַשָּׁעַר וגו', ואמר ר' יוחנן [סוטה מז].
שהם גיחזי ובניו שנצטרעו בקללת
הנביא אלישע להיותם מצורעים עד
עולם] שנשלחו אל מחוץ למחנה כדינו
של מצורע. ולכאורה בזה היא נבחרה
להיות נקראת בפרשת תזריע-מצורע

והכינו עד אור הבקר ומצאנו עוון ועמָה:
לכו ונבאָה ונגידָה בית המֶלֶךְ:
{י} וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל מִתְּנֶה אָרֶם וְהָיָה
אִין שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם הַסּוֹס
אֲסוּר וְהַתְּמוֹר אֲסוּר וְאֵהֱלִים כְּאֲשֶׁר
הֵמָּה: {יא} וַיִּקְרָא הַשְּׁעָרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית
הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה: {יב} וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַלַּיְלָה
וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו אֲגִידָה נָא לָכֶם אֶת
אֲשֶׁר עָשׂוּ לָנוּ אָרֶם יָדְעוּ כִּי רַעֲבִים
אָנָּחְנוּ וַיִּצְאוּ מִן הַמִּתְּנֶה לְהַחֲבֶה
(בהשדה) בַּשָּׂדֶה לֵאמֹר כִּי יֵצְאוּ מִן
הָעִיר וְנִתְּפָשׁוּם חַיִּים וְאֵל הָעִיר נָבֹא:
{יג} וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ נָא
חֲמִשָּׁה מִן הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ בָּהֶם הַנֶּם כָּכָל (ההמון) הַמּוֹן
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ בָּהֶם הַנֶּם כָּכָל הַמּוֹן
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּמוּ וְנִשְׁלָחָה וְנִרְאָה:
{יד} וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רָקֹב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ אֶתְרֵי מִתְּנֶה אָרֶם לֵאמֹר לָכוּ
וּרְאוּ: {טו} וַיִּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד הַיַּרְדֵּן
וְהָיָה כָּל הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגִדִּים וּכְלִים
אֲשֶׁר הִשְׁלִיכוּ אָרֶם (בהחפזם) בְּחִפְזָם
וַיֵּשְׁבוּ הַמִּלְאָכִים וַיִּגְדּוּ לַמֶּלֶךְ:
{טז} וַיִּצָּא הָעָם וַיָּבִיזוּ אֶת מִתְּנֶה אָרֶם
וַיְהִי סָאָה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאֲתִים שְׁעָרִים
בְּשֶׁקֶל כַּדְּבַר יְהוָה: {יז} וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד
אֶת הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר נִשְׁעַן עַל יָדוֹ עַל הַשַּׁעַר
וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בְּשַׁעַר וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

ישמעאל: כי יפל הנפול ממנו ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל. **אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב**".

ואם כן כיצד קראו הכתוב גם טמא מרוחק ומנודה וגם זכאי.

ולעומקו של מקרא יש לומר שאין הצרעת באה אלא על **גבהות הלב** שבעטיה דיבר לשון הרע ובעטיה זלזל בקדושה בכלל ובנביא בפרט, ובעטיה היה צר עין וכו', ובא הקב"ה להשפיל גאוותו ע"י מכת הצרעת. ומתוך שפלותו כאשר נשברה גאוותו של המצורע, יגביהו הקב"ה ויזכהו לספר בניסי ה' גם כי לא תמו ימי שיפלותו.

ואף כי נשבע הנביא אלישע שתהיה הצרעת בגיחזי ובבניו עד עולם, אין בזה לסתור הרגשת שיפלותם. ויעיד עליהם לבם השבור אשר ראו במפלת ארם **ולא שמרו לעצמם** אלא זיכו בזה את עמם.

וכמובא בקהלת י"ב יד' כי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט **על כָּל נַעֲלָם** אִם טוֹב וְאִם רָע.

כנ"ל, ובזה משתייכת ההפטרה לפרשת מצורע שדינו לישב מחוץ למחנה. ויש לעיין בכלל ההפטרה השופכת אור על המורכבות שבמצורע, שמצד אחד נענש לישב מחוץ למחנה ומצד שני **מקבל הוא שכר על שפלותו** להיות מבשר טוב לבני ישראל על הניסים שהקב"ה עושה עמו ועם אחיו בני ישראל. וכגון **את והב** בסופה, הם שני המצורעים שהלכו בסוף מחנה ישראל לפני כניסתנו לארץ ובכך זכו לראות את ניסי נחלי ארנון שהקב"ה עשה עמנו והצילנו מיד האמוריים בכניסתנו לארץ.

גם כאן זכו המצורעים לבשר לעם ישראל על השבע הגדול שעלה בחלקם בעת הבצורת הגדולה עת מחנה ארם ברחו והשאירו שווקים מלאים בכל טוב על מנת להשביע רעבונם של כלל ישראל.

ואשר על כן יש ליתן את הדעת בעניינו של המצורע המגיע לשפל כל הבריות, אשר מתרחקים ממנו והוא בנידוי עד אשר אמרו עליו חז"ל מצורע חשוב כמת. כיצד עולה הוא משפלותו להיות זוכה לבשר על ניסי ה'. והרי אמרו חז"ל (שבת לב, א) **שמגלגלין זכות על ידי זכאי**: "תנא דבי רבי

לעומקו של מקרא תזריע-מצורע

וכן היה סופו בעת אשר ראו כולם
בישועת ה': **וַיְהִי לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ
הָעָם בַּשָּׁעַר וַיָּמָת:**

ואשר על כן דבר טוב הוא שמסתיימת
בו ההפטרה, שקיבל את עונשו על
זילזולו בדבר ה'. וזה הוא תיקונו.

והוא גם סוד הצרעת אשר
בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם בפרשתנו [ויקרא
יד, לד'] שעתידיים למצוא בחורבותם את
כספם וזהבם של האמוריים. שמתוך
לבבו הנשבר למראה ניתוח ביתו ישמח
ליבו בראותו אוצרו החבוי בו. **כִּי אֵת
כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֹא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל
נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע.** והקב"ה יודע
התעלומות הצופה ויודע סתריו וקורא
הדורות מראש לידע ולהבין מי יִשְׁפֹּל
ומי יָרוּם, והמבין אל כל מעשיהם, גותן
בבעלי הלב השבור והנדכה לראות
בגאולתם ובגאולת כל עם ישראל כי
**פָּנָה אֵל תְּפִלַּת הָעֹרֶעֶר וְלֹא בָּזָה אֶת
תְּפִלָּתָם** [תהלים קב, יח'] ומקדים
תרופה למכתם וגואלם מתוך צרתם, כן
יחיש גאולתנו ופדות נפשנו ויבנה בית
מקדשנו בב"א.

כי הוא סוד עץ הארז ושני תולעת [צמר
הצבוע זהורית] והאזוב בטהרת
המצורע, כי עץ הארז יורה על גבהות
לבו, ובזה הוא גם תיקונו עת ישפיל
עצמו כאזוב וכתולעת לשחוט את צפור
נִפְשׁוֹ הֶרְחַבָּה ולהפריח שיממת צפור
נִפְשׁוֹ הַחֲיָה, על פני השדה של עבודת
ה', כי מכתו היא תיקונו.

ובזה ינתן טעם לסיום ההפטרה לכאורה
בדבר שאיננו טוב: **וַיְהִי לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ
אֹתוֹ הָעָם בַּשָּׁעַר וַיָּמָת:**

כי זה לעומת זה עשה אלקים. הגביה את
השפלים לחזות בניסים, והשפיל את
גאווות השליש שמתוך גאוותו זלזל
בדבר ה' מפי הנביא. כי כאשר אמר
אלישע [בהקדמה להפטרה]
{א} **וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שְׁמַעוּ דְּבַר יְהוָה
כֹּה אָמַר יְהוָה כֵּעֵת מָחָר סָאָה סֵלֶת
בְּשִׁקְל וְסֵאֲתִים שְׁעָרִים בְּשִׁקְל בַּשָּׁעַר
שְׁמֶרוּן,** וניבא על שבע גדול בכל הארץ
בעת רעב, **זִילְזַל הַשְּׁלִישׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ
בְּדַבְּרָיו:** {ב} **וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ
נִשְׁעַן עַל יָדוֹ אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרָבוֹת בַּשָּׁמַיִם
הַיְהִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה,** ואכן התשובה
לזילזולו ביד הנביא: **וַיֹּאמֶר הַנָּכָה רֹאֵה
בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:**

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

